

TORSDAG 19 NOVEMBER. NR 47/2015

Vi kan och vill!

Sidan 20

Många vill bli bättre ledare

Sidan 4

Varför gifter vi oss, egentligen?

Sidan 6

Kandidaterna klara inför kyrkliga val

Kandidatlistorna inför valet av kyrkomöte och stiftsfullmäktige är nu klara.

Läs vilka präster och lekmän som vill påverka kyrkans framtid.

SIDAN 5

När de 33 i gruvan blev 34 Sidan 8

Universums död oroar filosofen mest av allt

Sidan 12

Kyrkvaktmästaren vill upp i predikstolen

Sidan 2

Kristna världen över tar ställning mot mörkret

Sidan 19

LEDARE ROLF AF HÄLLSTRÖM

Jag har betalt mina skatter

KP ETT UTTALANDE som ”jag har betalt mina skatter” borde vara en trivial självklarhet. Men klangen är annorlunda när den som säger orden är en tidigare företagsledare som flyttat till Portugal för att slippa betala skatt på sin pension. En skatteflykt till Portugal kan kännas illojal men frågan kan ännu åtgärdas på politisk väg.

Speciellt de generationer som varit med om uppbyggnaden av vår välfärd har svårt att förstå varför den ska demonteras nu när det finns mer pengar än någonsin tidigare. Och varför ser den förda politiken lika ut oberoende av vem som sitter med den politiska makten?

Åboteologen Patrik Hagman påminner i sin senaste bok om kristen livsstil om att den nordiska välfärden är en anomali i vår värld. Makthavare som inte stoppar pengar i egen ficka är en sällsynt politikerart men var en av förutsättningarna för den nordiska välfärdens uppkomst.

Att politiken tappar mark och ojämlikheten ökar har globala orsaker. Den franska ekonomen Thomas Piketty har gett sin bok *Kapitalet i det tjugoförsta århundradet* en bombastisk titel. Speciellt som han analyserar relationen mellan kapitalinkomster och förvärvsinkomster med början ända i 1700-talet. Men det omfattande statistiska materialet ger ett entydigt resultat. Kapitalinkomsterna växer snabbare än förvärvsinkomsterna och när tillväxten är exponentiell blir inkomstskillnaderna horribelt stora.

DET FINNS EN illustration av en italiensk ekonom som ser inkomstfördelningen som ett lämmeltåg av alla världens människor. Först kommer oräkneliga rader med meterlånga människor. Alldeles mot slutet finns en del folk av vanlig längd – här återfinns de flesta finländare. Allra sist händer något förbluffande. En idrottsstjärna som David Beckham är 600 meter lång, men han är inte längst. Längst är en liten grupp kilometerlånga personer.

USA har alla sina brister till trots fungerat som demokratis flaggskepp. Men under de senaste trettio–fyrtio åren har den amerikanska medelklassens inkomster stampat på stället. Kapitalinkomsterna har fördubblats under samma tid. En procent av befolkningen äger hälften av landets förmögenhet. Den äger också en stordel av landets politiska makt.

När den gruppen säger ”vi har betalt våra skatter” blir den underliggande betydelsen alarmerande: Vi bestämmer själva hur mycket vi betalar och vart pengarna går.

Pikettys boktitel anspelar naturligtvis på Karl Marx profetia om hur kapitalet koncentreras i få händer. Pikettys siffror ger Marx ”rätt” både när det gäller utvecklingen på 1800-talet fram till år 1914 och sedan under globaliseringstiden in på 2000-talet. Mellan dem fanns en period då utvecklingen var annorlunda och politikerna kunde sätta agendan. Det var då två världskrig åstadkom en enorm förstörelse i samhället, för att sedan byggas upp igen. För att bryta trenden som hotar öka inkomstskillnaderna in absurdum krävs en insats av samma styrka som ett par världskrig. Det är den styrkan som känns näst intill omöjlig att mobilisera.

”David Beckham är 600 meter lång men han är inte längst.”

PROFILEN: JANETTE LAGERROOS

”Jag drogs tillbaka till kyrkan, det var där jag ville vara.”

Tog steget mot drömmjobbet

Hon har jobbat som kyrkvaktmästare men också på bensinstation, fabrik och begravningsbyrå. Kyrkan kallade och nu pendlar Janette Lagerroos mellan skärgården och universitetet. Siktet är inställt på prästyrket.

TEXT OCH FOTO: EMELIE MELIN

Janette Lagerroos kallar sig skärgårdsflicka. Redan som 20-åring köpte hon hus i Nagu där hon är född och har växt upp.

Att bo i skärgården kan betyda tre timmar i buss för en nittio minuter lång föreläsning vid Åbo Akademi, men Lagerroos är motiverad och vet vad hon siktar på.

– Vägen till prästyrket har erbjudit mycket variation, men kyrkan och församlingen alltid haft en speciell dragningskraft på mig.

Efter gymnasiet var Lagerroos skoltrött. Hon hade en bild av universitetsstudier som något svårt och högtflygande. I stället gick hon en tvåårig utbildning och blev merkonom. Hennes CV inkluderar bland annat städ-, restaurang- och kontorsjobb. Ett par år jobbade Lagerroos på en fabrik som tillverkar byggelement.

– Ibrist på bättre, kommenterar hon, men tillägger mer positivt:

– Där hittade min man mig.

Efter en tids arbetslöshet fick Lagerroos höra att församlingen behövde en vikarierande vaktmästare. Hennes blandade arbetserfarenhet visade sig vara den perfekta utbildningen för jobbet. Vikariatet blev en fast anställning och åtta år i församlingen.

När Lagerroos tröttnade på stämningen på arbetsplatsen sökte hon sig vidare. Det blev ett år på en begravningsbyrå, sedan en tid vid bensinstationen i Nagu.

– Men jag drogs tillbaka till kyrkan, det var där jag ville vara.

Hon sökte åter jobb som kyrkvaktmästare, denna gång i Pargas, och började studera vid Öppna universitetet.

– Jag insåg att jag måste utbilda mig om jag vill jobba i kyrkan på riktigt.

För ungefär ett och ett halvt år sedan

bestämde sig Lagerroos för att det var nu det gällde. Hon ville börja studera på heltid. Men samtidigt ville hon inte lämna jobbet i Pargas.

– Jag fick veta att systemet med alterneringsledighet snart ska reformeras och insåg att jag inte har samma möjlighet att få ledigt i framtiden. Jag fick en klump i halsen, hur skulle jag hinna nu? Men det var också en spark i baken, berättar Lagerroos.

Hon fick ledigt för att kunna studera tre terminer. Nu jobbar hon på sin kandidatavhandling.

Grekiska och gudstjänstlivet

Lagerroos trivs med studierna. De tankar hon hade om universitetsstudier efter gymnasiet har inte uppfyllts. Det är också annorlunda att studera som vuxen.

Eftersom Lagerroos inte bor i Åbo har det inte blivit så mycket studielif, men hon försöker ändå få ut det mesta av det när hon har chansen.

– Jag blev vald till årets gulnäbb ifjol. Det är jag ganska stolt över.

Det jobbigaste med studierna är att dagarna blir så långa. Med bussresor, väntetid och byten kan en studiedag ta sju timmar – om hon bara har en föreläsning att gå på.

Hur hittar du motivation och inspiration?

– Jag vill så väldigt gärna bli präst. Det är bara att ta sig igenom det här så fort som möjligt.

Hennes tävlingsinstinkt gör det till ett nöje att pricka av studiepoängen. När Lagerroos känner att hon behöver en motvikt till studierna kopplar hon av genom att ta sånglektioner, fotografera eller pyssla i trädgården. Sången har varit en del av hennes liv sedan hon sjöng i barnkör som åttaåring. Hennes körledare då är nu hennes handledare

för kandidatavhandlingen. Man kunde säga att cirkeln har slutits.

Känner du att du har några fördelar av att studera som lite äldre?

– Det har jag helt klart. Jag har jobbat så länge som kyrkvaktmästare så gudstjänstlivet och livet i församlingen är välbekant för mig. I många situationer kan jag relatera till det jag varit med om.

Med skräckblandad förtjusning

Hur det blir med studierna vid nyår, när de tre terminerna gått, är ännu inte bestämt.

– Om jag fortsätter studera på heltid borde jag bli klar 2018. Men gällande det beslutet tänker jag ”vill Gud”, som man säger i julfreden, konstaterar Lagerroos.

Hon har därför ännu inte vågat tänka på vad drömmjobbet skulle vara.

– Jag är född och uppvuxen i en skärgårdsförsamling. Det skulle vara roligt att prova något helt annorlunda. Det är stor skillnad på att vara präst i Helsingfors och Nagu. Jag tror att jag skulle trivas bäst i en liten församling. Där får man göra allt. I en större församling finns å andra sidan stödet av att man är flera.

Vilka av prästens arbetsuppgifter ser du mest fram emot?

– Gudstjänster och förrättningar och människomöten, svarar Lagerroos.

Skriftskollägren ser hon också fram emot – med skräckblandad förtjusning. Lagerroos var nämligen aldrig själv på läger när hon gick i skriftskolan.

”Du blir inte yngre”

Våga pröva på, är Lagerroos budskap till den som funderat på eller drömt om att studera vidare.

– Om man vill det tillräckligt mycket ska man nog våga. Man blir inte yngre. Det spelar ingen roll om du jobbar eller studerar, åren går ändå. Om fem år kan du ha en ny utbildning i stället för att bara förfasa dig över att du blir äldre.

Ett konkret råd är att börja vid Öppna universitetet vid sidan av jobbet för att se om det verkligen är som man tänkt sig.

– Man ska inte inbilla sig att gräset är grönare på andra sidan, säger Lagerroos.

KYRKPRESSEN KONTAKTA REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör May Wikström tfn 040 153 0313 may.wikstrom@kyrkpressen.fi	Redaktion i Österbotten Norrmalmsgatan 21 A 68600 Jakobstad tfn 040 831 3599	Johan Sandberg (Österbotten) tfn 040 831 3599	Utgivare: Fontana Media Ab
Redaktion i Helsingfors Sandvikskajen 13 00180 Helsingfors tfn (09) 612 615 49/ 040 831 6545	Redaktörer: e-post: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi	Sofia Torvalds tfn 040 831 6748	Bank: Danske Bank IBAN: FI34 8000 13011585 40 BIC: DABAFIHH
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi	Liisa Mendelin tfn 040 831 6322	Nina Österholm tfn 040 831 6836	Paradbild: Lehtikuva/ AFP Photo/ Chilenska marinen
	Christa Mickelsson tfn 040 831 6788	Webbredaktör: webred@kyrkpressen.fi	Tryck: Botnia Print, Karleby
		Layout: Malin Aho tfn 040 831 6902	

KYRKPRESSEN ANNONSINFORMATION

Annonssredaktör: Erika Rönngård tfn 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi	Lämna in din annons utan extra kostnader via annonsverktyget på www.kyrkpressen.fi ! För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift. Kyrkpressen utkommer normalt på torsdagar och inlämning av annonser sker senast torsdag veckan före. Radannonser bör inlämnas senast kl.12.00 på torsdag	veckan före. För mera detaljer se mediekortet www.kyrkpressen.fi	Prenumerationer och adressändringar: tfn 040 831 6614, prenumeration@kyrkpressen.fi . Adressändring sker automatiskt via din församling då du gör flyttanmälan. Om du har prenumererat via Kyrkpressen kontaktar du oss.
Annonsspriser: Färg 2,05 €/spmm Svart-vit 1,65 €/spmm Moms 24% tillkommer		Annonsförsäljning: fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi	
Radannonser: 4,50 €/rad inkl. moms.		Robin Norrbäck, tfn 044 027 0293, Jonny Åstrand, tfn (06) 347 0608, eller 0500 924 528, fax (06) 347 1018	Prenumerationspriser: Finland & Norden 65 € Utlandet 84 €
Familjeannonser: 1 €/spmm inkl. moms.			

JANETTE LAGERROOS blev utnämnd till årets gulnabb när hon började studera teologi ifjol. Nu siktar hon på att bli präst.

JANETTE LAGERROOS

FÖDD I NAGU OCH BOSATT DÄR MED SIN FAMILJ.

STUDERAR NU TEOLOGI VID ÅBO AKADEMI, JOBBAR ANNARS SOM KYRKVAKTMÄSTARE.

SJUNGER OCH FOTOGRAFERAR GÄRNA PÅ FRITIDEN.

Efo river skolhus och investerar

SKOLHUS. Evangeliska folkhögskolan i Vasa planerar riva skolbyggnader och bygga lägenheter i stället. Detta för att rädda föreningens ekonomi.

– Vi har brottats med försämrad ekonomi i många år på grund av de minskade statsbidragen, berättar Evangeliska folkhögskolans rektor **Kristian Sjöbacka**.

De byggnader från

60-talet som står på ena halvan av EFO:s tomt på Strandgatan i Vasa kommer att rivas. Det handlar om skolbyggnaden, de gamla personalbostäderna och den så kallade verkstadsbyggnaden.

– Först var tanken att vi skulle sälja den gamla hörnbyggnaden från slutet av 1800-talet, den som kallas Piispanens hus. Men

VERKSAMHETEN FLYTTAS till Piispanens hus. 60-talsbyggnaden till höger rivs. FOTO: HANNA SANDBERG

den byggnaden är skyddad och inte så lätt att sälja. Så vi beslöt att flytta verksamheten dit i stället.

Hur EFO ska finansiera bygget är fortfarande oklart.

– Vi vet inte ännu om vi tar lån eller om vi satsar på förhandsförsäljning av aktielägenheter.

Tanken är i alla fall att överskottet från affären ska betala för att man bygger

en ny ingång mellan Piispanens hus och det så kallade nya internatet från år 1988. Dessutom ska en ny samlingssal byggas.

– Visst blir utrymmena betydligt mindre och inte är vi helt överförtjusta i den här lösningen. Men det finns inga pengar och något måste göras, säger Sjöbacka.

■ SOFIA TORVALDS

HET PREDIKANT. Föreläsarna i Global Leadership Summit plockas bland topparna i USA. En del saknar kopplingar till det kyrkliga fältet, andra är desto mer förankrade, som den intensiva pastor Albert Tate ovan.

Kort och kraftigt om ledarskap

NYFIKNA LEDARE. Den internationella ledarskapskonferensen GLS arrangerades för andra året i Jakobstad. Deltagarna uppskattar konceptet trots vissa kulturella klyftor.

TEXT: MAY WIKSTRÖM FOTO: JOHAN SANDBERG

Alla vinner på att du blir en bättre ledare. Föreläsarna på den jättelika skärmen i Schaumansalen i Jakobstad avlöser varandra i rask takt. De slagkraftiga meningarna, "one-liners", duggat tätt. Det är en rejäl dos som levereras de drygt tre hundra deltagarna i den finlandssvenska uppsättningen av ledarskapskonferensen the Global Leadership Summit, GLS.

Passen med diskussioner mellan bänkgrannarna i publiken blir korta och intensiva innan konferencierna Jockum Krokfors och Mirella Enlund raskt guidar vidare till nästa laddning. Mellan varven bjuds det på högklassig musik av lokala musiker.

Alla arbeten bygger ju på relationer.

Daniel Djupsjöbacka, GLS-deltagare och kapitalförvaltare.

Internationellt koncept i lokal miljö

Allt inleds med en känslösam öppning av initiativtagaren till hela konferensen, pastor Bill Hybels. Han är en av giganterna inom det som kallas församlingsplantering och har byggt upp megakyrkan Willow Creek Community Church. Han talar om uthållighet: – Det lilla loket som drog leksaker över berget till fattiga barn, eftersom alla de stora loken vägrade, tuffade upp för branten med ett enda motto: "I think I can, I think I can ...". (ung. Jag vet att jag kan.) Väl över branten jublar tåget "I thought I could, I thought I could!" (Jag visste att jag kunde!).

I den stilen går det vidare. Hur ge feedback? Hur ska man ta emot? Hur kan man lära sig något också av illa framförd feedback? Hur kan man lära sig att inte luras av hjärnans vilja att fylla i luckorna i det vi ser till berättelser, göra dem hela – men inte nödvändigtvis sanna berättelser? Stormade medarbetaren ut på grund av budgeten? Eller för att hennes dotter skadat sig i en fotbollsmatch?

Skärmkommunikationen känns till en början främmande. Men den är tek-

niskt väl genomförd, och snart nog dras åhörarna med i illusionen av en levande kommunikation.

– Hur många av er män i publiken anar vart den här diskussionen är på väg? frågar författaren och skamforskaren Brené Brown när hon skildrar en total härdsmläta i vardagskommunikationen ur sitt äktenskap.

Frimodigt räcker en hel skara män, och lite senare också dito kvinnor, glatt upp handen åt skärmen.

Konceptet säljs världen över, och resulterar i cirka 240 000 deltagare i årets GLS. Föreläsningarna hölls live i Chicago tidigare i år och urvalet av det som visas i Jakobstad har gjorts av den nationella GLS-styrelsen. Ordinarie pris per biljett är 140 euro.

– Vi är glada över att en stor del av de anmälda är sådana som var här i fjol och nu vill komma igen, säger ledningsgruppens lokala ordförande Jockum Krokfors. Han deltog själv i år också i Chicagokonferensen.

Med var även Vivian Krokfors, som jobbar som lärare. Också hon har tagit intryck av föreläsningarna.

– Jag funderar till exempel på det här

med att hälsa. Borde jag på allvar ta mina elever i hand och hälsa dem välkomna till lektionen, visa att jag ser dem?

Guldorn för alla

Publiken kommer från olika kyrkor, men också från tredje sektorn och företagsvärlden, cirka 35 procent. En av de sistnämnda är Daniel Djupsjöbacka, kapitalförvaltare på Estlander & Partners. Han tror att de flesta från företagsvärlden också har en kyrklig koppling. Ändå tycker han att det finns mycket som är relevant oberoende av tro.

Vad har du hittat för guldorn för ditt jobb?

– Det som handlade om vad som bygger kundens förtroenderelation: att leverera det som de vill ha, att göra det i tid och att göra det vänligt. Det handlar förstås om produkter någon vill sälja, men alla arbeten bygger ju på relationer.

Att föreläsarnas stil ibland är främmande har han overseende med.

– Man kan inte bara kopiera det som sägs, utan måste fundera vad det betyder i ens eget sammanhang, säger Djupsjöbacka.

Nästa år ordnas det också en svensk GLS-konferens i Jakobstad.

SOTE-REFORM SAMARBETE

Hälsoreform påverkar kyrkan

Hälsovårdsreformen har följder också för de lutherska församlingarna. Det beror bland annat på att församlingar och samfundigheter har ingått sam-

betsavtal med kommuner, samkommuner och sjukvårdsdistrikt. Till exempel familjerådgivningen och sjukhussjälavården berörs.

Kyrkostyrelsen har nu startat en utredning som har som mål att klargöra kyrkans roll och identitet som serviceproducent i framtiden. Församling-

ar och kommuner har traditionellt ett livligt samarbete som i samband reformen kommer att synas i sömmarna. Nu hoppas kyrkan inte bara på att samarbetet ska fortsätta som förr, utan på att reformen ska leda till mer samarbete mellan kyrka och kommun.

BÖN TERRORATTACK

Fredsbön på tre språk

I söndags knäppte församlingar i hela landet händerna i bön för fred i samband med gudstjänsten, men Matteus församling i Helsingfors valde att ordna en särskild fredsbön med ljusständning och mu-

sik på måndag kväll.

– Vi måste anpassa oss till det som är relevant i människors liv, det gäller all vår verksamhet, säger Matteus församlings kyrkoherde **Stefan Forsén**.

Just det, menar han, är vad kyrkan finns till för, att skapa möjligheter att uttrycka det man känner till

exempel genom bön, ljusständning och musik.

Matteus ordnade evenemang-
et *Pray for Peace* på tre språk, i samarbete med Vartiokylän seurakunta, som också verkar i Matteuskyrkan.

Snart går Borgå stift till val

VAL. Den 9 februari väljs nya ombud för kyrkomötet och stiftsfullmäktige. Här är kandidaterna.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**

Prästombud till kyrkomötet

Listan "Tillsammans för en medmänsklig och tjänande kyrka"

Mia Anderssén-Löf
Emma Audas
Anders Laxell
Stina Lindgård
Rolf Steffansson
Bo-Göran Åstrand

Listan "För tro och kyrka"

Max-Olav Lassila (Larsmo)
Stig-Olof Fernström (Helsingfors)
Gunnar Weckström (Karis)
Robert Ojala (Åbo)
Peter Silfverberg (Karleby)
Albert Häggblom (Esse)

Lekmannambud till kyrkomötet

Listan "för folkkyrkan" (Nyland och Åboland)

Mia Aitokari, (Pernå)
Patrik Hagman, (Väståboland)
Lars Lundsten, (Helsingfors)
Pirkko Träskbacka, (Esbo)
Åsa Westerlund, (Karis-Pojo)

Listan "Kristus är världens ljus" (Österbotten)

Hans Ingvesgård
Anita Ismark
Karin Saarukka
Göran Stenlund
Helena Söderbacka

Prästmedlemmar till stiftsfullmäktige

Listan "Tillsammans för en medmänsklig och tjänande kyrka"

Berndt Berg
Mats Björklund
Mia Bäck
Catharina Englund
Monica Heikel-Nyberg
Siv Jern
Guy Kronqvist
Jon Lindeman
Camilla Norkko
Gunilla Teir
Markus Weckström
Fred Wilén
Alexandra Ång

ROLF STEFFANSSON. FOTO: EMELIE MELIN

Listan "För tro och kyrka"

Stig-Olof Fernström (Helsingfors)
Tomi Tornberg (Malax)
Henrik Östman (Nykarleby)
Robert Ojala (Åbo)
Jan Nygård (Karleby)
Kjell Granström (Väståboland)
Albert Häggblom (Esse)

Lekmannamedlemmar till stiftsfullmäktige

Listan "För folkkyrkan" (Nyland och Åboland)

Susanne Björkman, (Åbo)
Nina Björkman-Nystén, (Pernå)
Magnus Engblom, (Sibbo)
Jona Granlund, (Helsingfors)
Gunnel M Helander, (Hangö)
Heidi Juslin-Sandin, (Esbo)
Janette Lagerroos, (Väståboland)
Martin Lindell, (Sjundeå)
Ingolf Lindén, (Borgå)
Leif Lindgren, (Kimitoön)
Hedvig Långbacka, (Helsingfors)
Maximilian Mannola, (Vanda)
Stig Nyberg, (Ekenäsneiden)
Erkki Päivärinta, (Ingå)
Anders Wikström, (Helsingfors)

Listan "Tillsammans i kyrkan" (Österbotten)

Daniel Björkstrand
Gerd Erickson
Hans Ingvesgård
Anita Ismark
Jussi Lahti
Anna-Karin Lärka
Lisen Nybäck
Monika Nyman
Gun-Maj Näse
Kristian Sjöbacka
Hans Snellman
Olof Victorzon
Harald Wester

ERFARNA OMBUDET Åsa Westerlund får en utmanare i Patrik Hagman. FOTO: CHRISTA MICKELSSON

Åländska listor

För kyrkomötet:

Listan "Tradition och frimodighet – Kyrkomötet"

Kandidat: Bror Gammals
Suppleant 1: Anita Husell
Karlström
Suppleant 2: Ove Andersson

Suppleant 1: Nina Lindfors
Suppleant 2: Peter Lindbäck

För stiftsfullmäktige: "För Åland i stiftsfullmäktige"

Kandidat: Christian Beijar
Suppleant 1: Marie Häggblom
Suppleant 2: Owe Laine

Listan "För Åland i kyrkomötet"

Kandidat: Harry Jansson

KOMMENTAR SOFIA TORVALDS

Spännande val väntar

Borgå stift har haft sex ombud i kyrkomötet, av dem ställer två inte upp för omval. De två är **Stig Kankonen** från Esbo och **Peter Lindbäck** från Åland. Vem ärver deras röster?

Lekmannalistorerna har av hävd varit regionala, och kandidater med väldigt olika åsikter har funnits på samma lista. På den nyländska lekmanallistan finns ingen självskrivet efterträdare till Kankonen. Teologen och författaren **Patrik Hagman** är ett starkt namn, men han tävlar möjligen om samma röster som det sittande ombudet **Åsa Westerlund**. Inte heller på den österbottniska listan har Kankonen någon självklar kronprins.

Frågan är om vi inte kan se fram emot ett ganska spännande val. **Göran Stenlund**, lekman från Österbotten, sitter antagligen ganska säkert på sin post,

liksom **Max-Olav Lassila**. Men prästombudet **Bo-Göran Åstrand** utmanas kanske av **Rolf Steffansson**, känd för sitt arbete vid Finska Missionssällskapet.

Hurudana frågor landar då på de nya ombudens bord? En av de stora frågorna är kyrkans framtidskommités arbete. Kommittén har i uppdrag att se över kyrkans organisation och föreslå en ny organisations- och verksamhetsmodell.

Flera erfarna ombud tippar att diskussionen om äktenskapslagens följder för kyrkan – och kyrkans äktenskapssyn – kommer att bli en långkörare och något följande kyrkomöte måste ta tag i. Den diskussion som fördes i november är snarast att betrakta som uppvärmning. I äktenskapsdebattens farvatten stiger antagligen andra frågor upp till ytan, till exempel frågan om Bibelns roll i kyrkan.

Förföljelser tema för unikt möte

TRAKASSERIER. Kyrkoredare från hela världen samlades i Tirana för att diskutera diskriminering av kristna.

TEXT: **EERO ANTTURI / RAULI LEHTONEN / MIKAEL STJERNBERG / KP**

För första gången har de stora kyrkofamiljerna i världen träffats över samfundsgränserna för att tala om förföljelsen av kristna. Representanter från Vatikanen, Evangeliska världssalliansen, Kyrkornas världsråd och pingstförsamlingarnas internationella gemenskap samlades i början av månaden i Albanien.

Under konferensen fick deltagarna höra om läget i länder som Irak, Syrien, Pakistan, Nigeria, Kenya och Sri Lanka. Återkommande vittnesbörd handlade om flykt, kyrkbränningar, diskriminering på olika nivåer i samhället och i vissa länder om mord och massavrättningar.

Kristna lämnar landet efter utpressning om att konvertera eller betala höga avgifter. Vi uppmanar dem att stanna och vittna om Jesus Kristus. Men vi behöver omvärldens hjälp och stöd, berättade en deltagare från Irak.

Förföljelser i Ukraina

Gällande situationen i dagens Ukraina konstaterade rektor **Serhiy Maneljuk** från Kievs Bibelinstitut att det pågår förföljelse av kristna i den östra delen av Ukraina.

Kristna i Ukraina har emellertid börjat känna allt mer förtroende för andra länder. Det finns ett genu-

int intresse för det som sker utomlands. Vi har publicerat en temabönekalender och uppmuntrar församlingar att be för förföljda över hela världen, säger Maneljuk.

Rauli Lehtonen, som jobbar för organisationen Ljus i Öster, ser konferensen som ett genombrott.

När ledare för ortodoxa-, katolska- och pingstkyrkan diskuterar vid samma bord, då väcks ett hopp inom mig för den lidande kyrkan. Min förhoppning är även att förståelsen för minoritetskyrkorna kan förbättras i länder där de ses som sekt, säger Lehtonen.

I Ryssland har vi inte alltid tillräckligt med information för att kunna reagera på händelser utomlands. Den här konsultationen har verkligen öppnat mina ögon för situationen för många förföljda kyrkor i världen, sa biskop **Jevtjik** från Ryska kyrkan för kristna av den evangeliska tron.

Som arrangör för mötet stod Global Christian Forum. Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har stött överläggningen och docent **Tomi Karttunen** deltog i mötet.

Omkring hälften av de närvarande kom från sammanhang där kristna upplever förföljelse. Flera deltagare var tvungna att lämna återbud på grund av situationen i sina hemländer.

Konsultationen sammanföll med 25-årsdagen då det åter blev tillåtet att utöva religion i Albanien. Kommunistregimen förbjöd 1967 all religion och därmed blev Albanien världens första ateistiska land. I samband med att Berlinmuren föll det blev åter tillåtet att utöva sin tro.

TOTALT DELTOG 200 personer från 65 länder i konsultationen kring förföljelser av kristna. FOTO: SVERIGES KRISTNA RÅD

FREDSMARSCH ATTENTATEN I PARIS

Nej till terror

På söndagen efter attentaten i Paris ordnade elva olika religiösa samfund i Finland en fredsmarsch till franska ambassaden i Helsingfors. Där hölls en tyst minut. Drygt 300 personer var på plats. Genom marschen ville samfunden visa att religioner inte ska ställas emot varandra.

FOTO: CHRISTOFFER PERRET

Det är viktigt att alla vi finländare: kristna, muslimer, judar och andra, står som en enad front mot det hat, den skräck och det våld som sådan här terrorism representerar, säger **Abbas Bahmanpour** som är imam i Resalat-samfundet. **Christoffer Perret**, vice ordförande i Helsingfors

gemensamma kyrkofullmäktige, var på plats.

Jag berördes av den nervositet jag såg bland de muslimska företrädarna. De var skakade och rädda för hur de kommer att behandlas. Två flyktingar berättade om hur de flytt från just den här typen av terro- rordåd i sitt eget land.

Förutom den lutherska kyrkan var även representanter från sunni- och shiasamfundet, hinduiska och buddhistiska samfund, judiska församlingen, ortodoxa och katolska kyrkan på plats. Kyrkans utlands- hjälp bistod med arrangemangen.

LIISA MENDELIN

”Vi måste kunna tala om vad vi behöver äktenskapet till”

ÄKTENSKAPET. Kyrkan har en alltför tunn äktenskapsteologi, menar doktoranden Emma Audas.

TEXT: CHRISTA MICKELSSON FOTO: HANNA-MADELEINE ANDERSSON

I ett år har **Emma Audas** suttit på sitt rum vid Åbo Akademi och läst allt hon kommit över om äktenskapet. Arbetet ska mynna ut i en doktorsavhandling om äktenskapets teologi.

– Jag har helt enkelt börjat med frågeställningen vad ett äktenskap är. Jag har ingen agenda som jag lägger fyra år på att försvara.

Äktenskap? Vet vi inte redan vad det är? Nej, påstår Emma Audas.

– Varför ingår vi inte bara juridiska avtal med varandra? Det är viktigt att vi frågar oss vad vi ska göra med äktenskapet. Vad behöver vi det för? Ibland tänker jag att det är staten och inte kyrkan som borde avsäga sig vigselrätten. Kyrkan har åtminstone ett språk för att tala om äktenskap som något särskilt, även om dess teologi i dag är avskalad.

Emma Audas säger att det samhället gjort äktenskapet till i dag är en romantisk manifestation för tvåsamhet, kärlek, trohet, glädje och mys.

– Då kan vi inte heller anklaga någon för att vilja vara en del av det. Tvåsamhetens kärlek är en av vår samtids största avgudar. Det är det som nästan all musik och film handlar om. Teoretiker har forskat i hur den romantiska kärleken ersatt Gud, det är den som ska frälsa oss. Att då säga att de homosexuella inte skulle kunna älska lika bra, det är svårt att motivera.

Men också kyrkan är medskyldig till den här synen på äktenskap och kärlek. Och som präst har Audas, medger hon själv, i många vigselstal gjort sig skyldig till att presentera den tunna äktenskapsteologi hon kritiserar kyrkan för.

– Vi vågar inte riktigt tala om barn längre, för vi kan inte anta att alla vill ha och kan få barn. Vi är försiktiga att tala om skilsmässa, för det kan finnas fränskilda närvarande som vi inte vill sära. Det är inte riktigt politiskt korrekt att tala om man och kvinna som tillsammans utgör en helhet, och inte heller vill vi betona stereotypa skillnader mellan könen.

”I en luthersk kyrka är det inte enkelt och självklart att kyrkan kör sin egen linje.”
Emma Audas

Därför blir vigseltalet lätt reducerat till äktenskapsråd.

– Vi har tagit bort saker, men inte lagt till något.

Hennes mål är att hitta en äktenskapsteologi som kyrkan är mån om att föra fram, en teologi som både beaktar och är trogen den kyrkliga traditionen och läran och som är relevant för den nutida kristna människan.

– Det är kärlek till kyrkan och till människorna som driver mig. Jag söker ett sätt för kyrkan att genom sin praxis ge människor fungerande redskap för att leva.

Välsignelse som sändning

I sin avhandling pro gradu ringade Audas in några av de problemområden som finns när det gäller kyrkans äktenskapsteologi. Avhandlingen, som blev klar våren 2012, bär namnet *Vad är det som Gud välsignar, egentligen?*

– Varför välsignar vi äktenskap? Jag lutar mot att den äktenskapliga välsignelsen är en slags sändning. Om vi nu ska ha en kyrklig ceremoni för äktenskap, kunde vi då tala om det som en uppgift i att tjäna? Att de som ingår äktenskap tillsammans är kallade till något?

Och den kallelsen kunde kanske även bestå i något annat än att föda egna biologiska barn, menar hon.

2013 beviljades Audas årets största enskilda bidraget från Kyrkans forskningscentral för att forska i äktenskapsteologin i teori och praktik, något som vittnar om att fler insett att kyrkan behöver se över sin praxis.

2017 träder den nya äktenskapslagen i kraft i Finland. Kyrkomötet beslöt i början av november att be biskopsmötet lämna en redogörelse av den syn på äktenskapet som kyrkan hittills uttryckt. Men Audas ifrågasätter att brist på redogörelse skulle vara det primära problemet och tror istället att många inte ser de tidigare uttalandena som tillräckligt konsekventa eller tydliga.

– Jag anser inte att vår kyrka i dag är klar med sin äktenskapsteologi. Det finns större äktenskapliga frågetecken för kyrkan än det som gäller samköndepars rätt till äktenskap, menar jag. De som hävdar att de aktuella frågorna har enkla svar, oavsett vilken sida de står på, kanske inte inser vidden av det som diskuteras.

De som förespråkar status quo, alltså att kyrkan också i framtiden bara viger heterosexuella par och ordnar förbön för homosexuella, menar att den nya äktenskapslagen inte förutsätter att kyrkan reviderar sin syn på äktenskapet. Hur ser du på det?

– **Martin Luther** var väldigt tydlig med att äktenskapet hör till den världsliga ordningen – att äktenskapet fanns före kyrkan. Han höll väldigt hårt på att äktenskapet är en civil angelägenhet som ska ingås civilt. Tanken då på 1500-talet var att kyrkan skulle sköta vigslar tillsvidare, eftersom den hade den praktiska erfarenheten.

Luther var tydlig med att det då uttryckligen är staten som ger kyrkan en uppgift.

– Enligt luthersk syn så är det äktenskap som ingås vid magistraten exakt samma äktenskap som det som ingås i kyrkan.

Audas menar att Luthers synsätt lagt grunden till en uppfattning i våra nordiska lutherska kyrkor där en del menar att kyrkan inte borde tycka till så mycket om äktenskapet.

– Men det är inte hållbart. Har vi en vigselförrättning så måste vi också ha en teologi. Men att säga att kyrkan inte har något att göra med statens äktenskapssyn är inte oproblematiskt, och heller inte teologiskt hållbart.

Den besvärliga historielösheten

En del debattörer lyfter fram att äktenskapet förlorar sin innebörd om personer av samma kön får vigas.

– På 30- och 40-talet diskuterades frågan om fränskilda kan vigas intensivt. När jag läste den svenska debatten hittade jag citat som tagna från debatten i dag. Kan kyrkan viga nu när den kristna äktenskapssynen frångås? Är det då längre ett kristet äktenskap?

Samma argument användes när det skrevs in i äktenskapslagen att kvinnan inte längre är underordnad mannen.

– Då ansåg också många att äktenskapet inte längre kan kallas kristet. När människor får det att låta som att

EGYPTEN CENSUR

SAT-7 får stöd av tittarna

Tv-tittarna i Egypten har via sociala medier visat sitt stöd för kanalen SAT-7 som tidigare i höst fick delar av sin utrustning konfiskerad av egyptiska myndigheter. Tittarna har bland annat visat sitt stöd

genom att byta sin profilbild på Facebook mot kanalens logo.

För tillfället ligger arbetet på den kristan tevekanalen SAT-7 i Egypten delvis nere. Endast ett fåtal program kan spelas in och man kör inga direkt-

sändningar på grund av brist på teknik.

SVENSKA KYRKAN

”Jag ser en växande glädje över att vara kyrka. Krampen kring de spruckna folkkyrkodrömmarna håller på att släppa.”

Biskop Martin Modéus i tidningen Dagen.

VÄNSTIFT MALAWI

Kollektpengar blir mat

Borgå stift har ett vänstiftarbete med den evangelisk-lutherska kyrkan i Malawi. I slutet av augusti samlades en kollekt inom Borgå stift till förmån för samarbetet och stipendiatverksamhet i Malawi. Två pastorer har tack vare stipendier utbildats på Makumira i Tanzania och avslutat sina studier i höst.

Eftersom det råder hungernöd i Malawi, försakad av skyfall i början av året, gick också en del av kollekten som katastrofhjälp via ACT Alliance. Hälften av pengarna går till biståndsarbete och hälften till stipendiatverksamheten.

EMMA AUDAS anser att det finns större äktenskapliga frågetecken för kyrkan än det som gäller samkånade pars rätt till äktenskap.

det är *nu* vi frångår det kristna äktenskapet, då har jag lust att hojta till. Lite historiemedvetenhet vore på sin plats.

I en luthersk kyrka är det inte enkelt och självklart att kyrkan kör sin egen linje, eftersom Luther ansåg att det är staten som ska sköta äktenskapet. Men det betyder inte att Audas säger att staten ensam har rätt att definiera vad ett äktenskap är.

– Nej, kyrkan har lite väl mycket förlitat sig på statens definition, tänkt att äktenskapet hör till det världsliga regementet och glömt bort att utveckla sin äktenskapsteologi.

Kärnfamiljsidealet under lupp

Ett annat frekvent förekommande argument i debatten är mannen och kvinnan som den enda tvåsamhet som kan skapa nytt liv och att den därför ska ha en särställning.

– Alla har rätt att delta i det politiska samtalet, men begrepp som ”den kristna familjepolitiken” måste kunna problematiseras. Den som talar om ”det riktiga äktenskapet” har begränsad kunskap om äktenskapets historiska utveckling.

Kärnfamiljsidealealet är en relativt ny företeelse, och ur en kristen synvinkel är det på många sätt problematiskt.

– Tanken att de egna ska gynnas är ju närmast biologistisk, inte kristen. Och att enbart försvara och skydda idén om kärnfamiljen är inte realistiskt i dag, med tanke på hur människor de facto lever. Men det betyder inte att enda alternativet är relativism och att vi inte längre behöver diskutera saken.

Audas har inte heller köpt alla de argument som förespråkarna för samkånade äktenskap använt.

– Att kärlek tillhör alla låter bra. Det tycker alla. Men det här handlar inte bara om det. Äktenskapet är något utöver kärlek, och har historiskt sett alltid varit något utöver – och ibland även bortom – vad vi i dag menar med äktenskaplig kärlek. Det har förpliktat till något. Att äktenskap bara skulle handla om att få sin kärlek erkänd är historiskt sett en väldigt ny tanke.

”För barnets bästa” är trumfkortet i andra diket.

– Men barn föds inte bara i trogna exklusiva heterosexuella förhållanden, och äktenskapet handlar inte bara om barnen. Äktenskapet är något annat också, och det måste vi tala mera om.

VÅGA FRÅGA

Ta hand om er som par

■ JAN-ERIK ”NANNE” NYBERG

är familjerådgivare och svarar på läsarfrågor om familj och relationer.

Vi har ett barn med olika svårigheter, ett väldigt krävande barn. Det känns att min fru och jag ständigt grälar om vad vi borde göra för att hen ska ha det bra och klara skola och kompisar. Barnet tar all vår energi, och vi är hela tiden arga och trötta på varandra. Hur ska vi kunna rädda vårt parförhållande?

NI ÄR två föräldrar som är starkt motiverade och engagerade i att stöda ert barn. Ni upplever barnets behov lite olika, och vill svara på behoven på lite olika sätt. Barnets behov accentuerar den här olikheten, som ni kanske inte själva är riktigt beredda att hantera.

ATT VARA FÖRÄLDER är att våga möta sin egen otillräcklighet. Det är ingen lätt sak. Särskilt inte när jag tycker att jag anstränger mig långt utöver vad som känns rimligt. För att barnet behöver mig. Om det ändå inte är tillräckligt söker vi, för att rädda åtminstone något av vår självkänsla, efter en förklaring utanför oss själva och utanför barnet. Den andra föräldern får då agera sopsäck. Det är den andra som inte förstår barnet på rätt sätt, som inte är tillräckligt med. Man kallar det för projektion. Bilden som projektorn kastar på väggen finns inte på väggen, men den syns där så länge projektorn lyser.

I vardagslag orkar vi som par i tur och ordning ta emot projektioner. Det hör till en fungerande relation att ta emot och bearbeta varandras projektioner. Men i en krävande situation där mitt eget inre är i kris, orkar jag inte ta emot och bearbeta också den andras jobbiga känslor och tankar. Då kastar jag tillbaka dem. Ungefär som när man riktar projektorn mot en spegel yta. Bilden syns inte, bara ett starkt sken från projektorn som gör ont i ögonen. Vi tycker att den andra vill oss illa och värjer oss.

”Parrelationen är basen som föräldraskapet bygger på.”

Då kastar jag tillbaka dem. Ungefär som när man riktar projektorn mot en spegel yta. Bilden syns inte, bara ett starkt sken från projektorn som gör ont i ögonen. Vi tycker att den andra vill oss illa och värjer oss.

VAD SKA MAN göra för undvika det här? Ni behöver inte bli duktigare föräldrar, men med ert eget vuxna jag behöver ni skilja mellan barnets omedelbara och långsiktiga behov. Barn förstår oftast bara sina omedelbara behov. Ni förstår att barnets långsiktiga behov är att det finns en fungerande parrelation mellan er.

Ni måste alltså börja med att lämna bort något, som ni gör för barnet eller för er själva. Ofta klarar vi av att ställa det så att vardera får lite jag-tid, tid för sig själv. Men paret behöver också tid för sig självt. Parrelationen ska inte ockuperas av föräldraskapet. Parrelationen är basen som föräldraskapet bygger på.

Hur ska det bli möjligt? Vad kan ni skala av? Finns det någon som kan ge er avlastning? Ansvar är att se till att krafterna räcker. Mindre är mer. Det är inte volymen som är viktig utan upprepningen som är viktig. Så kan ni hitta tillbaka till närvaron hos varandra.

Fråga KP:s expertpanel

I KP:s frågespalt besvaras frågor om tro och andlighet av präster i den lutherska kyrkan. Frågor om relationer, hälsa, familj och fostran besvaras av sjukskötare och kyrkans familjerådgivare. Redaktionen behöver ditt namn och dina kontaktuppgifter, men du får gärna ställa din fråga anonymt i tidningen. Redaktionen väljer och redigerar frågorna. Adressen är redaktionen@kyrkpressen.fi eller Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet ”FRÅGA”. Panelen besvarar frågor endast i tidningen.

PÅ TVÄREN MALIN AHO

Genialiska vanor

Jag kom över en artikel som listade geniernas vanor på webbsidan Entrepreneur.

Kunde dessa vanor vara något att ta efter när det egna livet behöver en extra puff?

Yoshiro Na-

kamatsu, som har patenterat mer än 4000 uppfinningar, bland dem disketten (om någon ännu minns den), brukar dra sig tillbaka till ett rum som han kallar *lugnets rum*. Det är ett badrum som är inrett med 24 karats guldkakel. Enligt honom blockerar guld det radio- och tv-vå-

gor så att hans kreativitet kan flöda friare.

Shigeru Miyamoto, som bland annat har skapat spe-len Donkey Kong och Mario, har som vana att alltid bära ett måttband med sig. Han brukar passa på att mäta olika saker så fort ett bra tillfälle dyker upp. Förutom

att den här vanan ska göra en smartare blir man också mer uppmärksam på världen runtomkring sig.

I Thomas Edisons jobbintervjuer ingick ett test där den sökande fick en skål soppa. Om jobbaspiranten saltade soppan före han smakade på den var han

ute ur leken. Enligt Edison var det ett tecken på att den sökande gjorde beslut baserat på ogrundade antaganden.

Nikola Tesla brukade varje kväll göra tåövningar genom att knipa ihop tårna. Det här gjorde han för att stimulera hjärnverksamheten, och in-

om zonerapin tror man att det finns en koppling mellan stortån och hjärnan.

Så nästa gång jag kör fast i arbetet vet jag vad jag ska göra: stänga av mobilen, ta måtten på mitt skrivbord, försöka identifiera mina fördomar och avsluta med några tåknipningar.

RÄDDNING. På sitt vistkort titulerar han sig Minero 17, den sjuttonde gruvarbetaren. Omar Reygadas är en av de 33 gruvarbetare som räddades ur gruvan som rasade in i Chile 2010. Men Reygadas anser att de var 34 i gruvan – Gud var med dem under jorden.

Mötte Gud på djupet

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Den 13 oktober 2010 i Atacamaöknen i Chile. Räddningskapseln Fenix gör sin sjuttonde uppstigning från San Joségruvan som rasat och hållit 33 gruvarbetare fångna i 69 dygn, 700 meter under jorden.

Ur kapseln stiger **Omar Reygadas** med en bibel i sin hand. Han faller ner på knä och tackar Gud. Ännu knäböjande omfamnar han sin son. En miljard människor runt om i världen följde med räddningsoperationen.

Omar Reygadas berättar lågmält om vad som hände. Ibland säger han *bro-ma* och skrattar, det var ett skämt. Han har berättat sin historia otaliga gånger förr men försäkrar att han gärna gör det en gång till.

– Efter att jag vant mig vid att hantera massmedia tycker jag bara det är roligt att få berätta. Jag vill förmedla hopp och ser det också som en möjlighet att få dela med mig av min tro, säger han.

Sjutton dygn av ovisshet

Omar Reygadas är en troende man. Det

var han redan före den ödesdigra dagen, den 5 augusti 2010. Den dagen, liksom alla andra dagar, började han med en bön om Guds beskydd innan han skulle ner i San Joségruvan.

– Genom bönen kände jag mig trygg. Det innebar stora risker att arbeta i gruvan, med stenar som föll på maskinerna. Men jag fick aldrig några stenar på mig.

Han har också tidigare varit med om ras som stängt in honom i gruvor. Men inget hade kunnat förbereda honom på denna mardröm.

– Jag befann mig längst ner i gruvan och höll på att lasta en lastbil med min grävmaskin. Då kom en tryckvåg som jag kände ända in i förarhytten. Trycket var så starkt att det kändes som om huvudet skulle sprängas och ögonen tränga ut.

Först trodde han att någon hade sprängt något inne i gruvan.

– Man spränger inte när det finns folk i gruvan. Därför var min första tanke att ta mig ut och säga upp mig.

Luften fylldes av tjockt damm. Han tog sig uppåt och mötte en kollega som sade

att de måste lämna maskinerna och ta sig upp eftersom det hade inträffat ett ras.

Gruvarbetarna samlades i ett skyddsrum. Sedan steg de upp på flaken till två pickup-bilar och började köra uppåt, längs rampen.

– När vi kom upp till stenen som blockerade rampen insåg vi att det inte fanns någon väg ut. Efter tre, fyra timmar, då dammet lagt sig, började vi söka efter andra utvägar.

De hittade ingen väg. Stenblocket som rasat var två gånger så stort som skyskrapan Empire State Building i New York.

– Vi förstod då att tryckvågen orsakats av stenen som föll.

Det tog sjutton dygn innan omvärlden visste något om männens öde. Sedan lyckades man med hjälp av en borrar finna vägen genom berget ner i gruvan. Genom det borrhålet kunde de 33 kommunicera med markytan och få mat och förnödenheter.

I gruvan följde en tid av ovisshet och hunger. Reygadas säger att han höll på att tappa hoppet innan de fick kontakt med markytan.

OMAR REYGADAS' tro på Gud förstärktes under de 69 dygnen under jord.

– Jag trodde hela tiden att jag skulle komma ut, död eller levande. Men jag höll på att förlora hoppet om att överleva.

Guds vind

Tidigt en morgon kände Reygadas att han inte kunde andas.

– Jag trodde att jag skulle dö. Jag gick till skyddsrummet där det fanns en syrgastub men den fungerade inte. Då gick jag tillbaka till den plats där jag brukade sova för att be Gud vara med mig och inte släppa taget om mig. Jag bad också att mina barn skulle få begrava min kropp ifall jag dog. Jag bad om styrka och jag bad för mitt liv.

Medan Reygadas bad upptäckte en arbetskamrat i närheten att det blev kallt. Han började frysa.

– Då steg jag upp och kände ett vinddrag. Jag kunde andas som vanligt. Vi började leta efter en spricka eller ett hål som vinden kunde ha blåst in genom. Vi tänkte att det kunde vara ett borrhål som nått oss från ytan. Men vi fann inget hål. I själva verket upptäckte vi att vinden kom längst ner från gru-

vans botten, trots att där varken fanns någon spricka eller öppning. Det var då vi sade att vi inte längre är 33 i gruvan, vi är 34 och Kristus är med oss.

Den här fläkten med frisk luft återkom varje dag, en stund på morgonen och en stund på eftermiddagen.

– När jag fick frisk luft och kunde andas igen kände jag att det var möjligt fortsätta framåt. Vinden gav oss alla väldigt mycket styrka och mod att stå ut med den situation vi befann oss i.

Det var också då som Omar Reygadas för första gången insåg att de skulle bli räddade.

Dagliga bönestunder

Men läget var långt ifrån stabilt och en gång tog Reygadas nästan till knyt-nävarna.

– Jag har jobbat med borrar och berättade för de andra hur de borrar som nu försökte nå oss fungerade. Då påstod min kollega **Mario Sepúlveda** att jag bara är en gammal historieberättare som berättar sagor för att lugna ner de andra. Jag vet inte varför han sa så. Sepúlveda ville slåss och Reygadas

”Jag trodde hela tiden att jag skulle komma ut, död eller levande. Men jag höll på att förlora hoppet på att överleva.”

Omar Reygadas

antog utmaningen. De lämnade gruppen och gick avsides.

– Men vi började samtala och kom till att vi inte är några särskilt bra förebilder för de andra om vi slåss. Vi pratade vidare, delade livet och blev väldigt goda vänner. Till slut böjde vi knä och bad tillsammans. Vi är goda vänner än i dag.

Bönegemenskapen var något oväntad eftersom det senare visade sig att Sepúlveda är ett Jehovas Vittne. De visste Reygadas inte medan de var i gruvan.

– I gruvan talade han om jungfrun och Gud på ett sätt som katoliker brukar göra.

Medan de var instängda höll alla 33 gruvarbetare dagliga bönestunder tillsammans. Efter att de fått kontakt med yttervärlden specialbeställde en evangelisk pastor 33 biblar som var så små att de rymdes in i den tub som gruvarbetarna fick förnödenheter genom.

– De flesta försökte läsa sin bibel, men det var inte så lätt eftersom bokstäverna var små och det var dåligt med ljus i gruvan.

Det var den bibel som kom genom tuben som Omar Reygadas hade med sig när han lyftes upp i räddningskapseln.

– Det kändes superbra att åka upp till markytan i kapseln. När jag färdades uppåt hörde jag uppmuntran- de rop från mina kompisar nere i gruvan. Jag ropade tillbaka. Jag hörde också rop uppifrån.

Medan han åkte i den trånga kapseln fokuserade han på att komma upp i so- len och på att få känna den friska luften.

– Jag ville bara böja mina knän och tacka Gud för att jag fick vara tillsammans med min son igen.

Det kallas ett mirakel att ni blev räddade. Var det Gud eller ingenjörerna som stod för miraklet?

– För mig är det ett Guds mirakel, mycket tydde på det. Bland annat tog borren, som slutligen nådde oss, till en början fel väg genom berget. Vattnet vi drack var också väldigt smutsigt. Ändå klarade vi oss. Jag tror att Gud ledde ingenjörerna så att de hittade oss.

När han ser tillbaka på det skedda tror Reygadas att det hela tiden var

Guds plan att han skulle få komma ut och berätta om sitt lidande och om hur Gud ingrep.

Vad betyder Gud för dig i dag?

– Min relation till Gud har inte förändrats sedan jag kom ut. Men den har blivit tydligare och starkare. Gud är stor. Han skapade världen och Han skapade oss. Han är vår pappa.

Trots den mirakulösa räddningen har livet inte varit lätt för de 33 gruvarbetarna.

– Det vardagliga livet och hälsan har varit ett problem för oss alla. Det får vi göra en ny bok om. Men det bästa är ju att få vara tillsammans med familjen.

Sedan räddningen har familjen blivit viktigare för Omar Reygadas.

– Tidigare prioriterade jag att jobba och tjäna pengar men nu vill jag vara med familjen, med bröderna och barnbarnen. Jag har märkt att jag också måste ta hand om mig själv för att

”Jag ser det som en välsignelse från Gud att jag får resa och dela med mig av min tro.”

kunna vara med dem. I övrigt tycker jag att jag fortfarande är samma person som före olyckan.

Vill fortsätta jobba

Medan gruvarbetarna ännu befann sig i gruvan diskuterade man både över och under jord hur mycket pengar de skulle tjäna på sin historia. Gruvarbetarna kom överens om att sälja berättelsen gemensamt. Boken *Djupt nere i mörkret* har översatts till tolv språk och kom nyligen ut på svenska på Libris förlag. Filmen *The 33* som bygger på boken har premiär i Europa i januari.

– Före räddningen var det mest snack om hur mycket pengar vi skulle få. Men rika har vi inte blivit.

Som en av de äldsta gruvarbetarna i skaran – han var 56 år då gruvan rasade – fick Reygadas en statlig minipension efter olyckan.

– Jag får motsvarande 500 dollar i månaden, men det lever man inte på i Chile. För att klara sig behöver man minst 1 500 dollar.

Sedan olyckan har han försörjt sig med olika ströjobb. Bland annat har han jobbat i en annan gruva. För tillfället jobbar han med att sälja sprängämnen till gruvor.

– Jag vill fortsätta jobba. Men fortsätter jag sälja sprängämnen länge till blir mitt liv en enda stor explosion, säger han, och tillägger sitt *broma*.

Reygadas hoppas nu att boken och filmen säljer så bra att han får ihop lite pengar för att kunna starta ett familjeföretag.

Han har inte läst hela boken om olyckan men han har sett filmen – fem gånger.

– Varje gång jag ser filmen gråter jag. Det är jobbigt att se scenerna där vi delar maten med varandra i gruvan. Men det svåraste är att se lägret som byggdes på markytan för våra familjer. Först visste de ju inte om vi levde eller var döda. Jag såg lidandet i deras väntan. Min familj var också där från den första dagen tills jag kom ut. Jag har jobbat på markytan och vet hur varmt det kan bli i Atacamaöknen om dagarna och hur kallt det är om nätterna.

Ingen av gruvarbetarna medverkar i filmen. Ingen spelar heller Reygadas i den. Regissören har kombinerat flera av gruvarbetarnas berättelser till ett färre antal roller.

– Min historia syns bland annat i början av filmen. Det är fest i en park, där grillas det och spelas fotboll. Det var vad jag gjorde tillsammans med familjen söndagen innan gruvan rasade.

I filmen har sekvensen blivit en fest hemma hos Mario Sepúlveda, gruvarbetaren som spelas av **Antonio Banderas**.

– Antonio Banderas gjorde först min roll men sedan bytte han till att göra Mario Sepúlveda. *Broma!*

KÄRT ÅTERSEENDE.

Omar Reygadas kramar om sin son efter att han stigit ur räddningskapseln den 13 oktober 2010.

FOTO: LEHTIKUVA/HUGO INFANTE/GOVERNMENT OF CHILE/HANDOUT

Tidsfråga innan gruvan rasade

I dag är San Joségruvan stängd för gruvdrift. På markytan har den blivit en turistattraktion.

– Guider åker runt där och visar turister öppningen till gruvan. De visar var rören genom vilka vi räddades finns.

Tanken var från början att de 33 gruvarbetarna skulle få hålla i de här turerna. Men de har själva inga pengar att investera i att hålla igång det hela. Besöket på området är gratis, men det kostar att ta sig ut till gruvan.

Efter olyckan har det väckts både ett brottmål och ett civilmål mot gruvans ägare. Brottmålet blev nedlagt då polisens utredning visade att ägarna inte hade något med olyckan att göra. Det civila målet är ännu inte avgjort. När det avgörs vet man inte.

– Orsaken till olyckan är att gruvarbetarna placerade lösa stenar i en hög på en nivå i gruvan som man också höllde vatten på. Dessutom tog man bort stödpelare i gångarna under högen. Vi gruvarbetare hade fått bristfälligt information om saken. Det vara

bara en tidsfråga innan gruvan rasade.

Ännu i dag håller de 33 kontakt.

– Vi rings och vi försöker träffas varje år. Vi som bor i närheten av varandra i Copiapó försöker träffas över en öl ibland, vi grillar, skrattar och minns det som hände. Vi kan skratta åt det. Det kunde vi redan medan vi fortfarande var instängda i gruvan, säger Reygadas.

Omar Reygadas vardag är ungefär som den var före olyckan. Men någonting har förändrats.

– Jag känner att mitt liv är vackrare än förr.

Till Er tjänst

Kb TAGES TAXI & BUSS
Tage Lahtinen - Korsholm
050-558 5984 06-346 7697
* 4-20 pers. bilar * invataxi * bårtransport

ESSPART
LEIF RÅDMANS
ESSEVÄGEN 312, 68820 ESSE
GSM 050-562 2491
GSM 040-703 9164, FAX 766 7004

Välkommen till
Uffes i Purmo!

Till fest & vardag

- » smakliga luncher varje vardag 11-13
- » à la carte restaurang för 100 personer
- » catering, allt från större fester till hemmamiddagar
- » smörgåstårter
- » söta tårter
- » café & kiosk
- » lösglass
- » goda pizzor
- » grillmat

Uffes
MAT & CAFÉ

Vi har öppet 7 dagar i veckan
tfn 727 2255
Purmovägen 471, Purmo
www.uffes.fi

din syn ■ vår sak

**Höstens bågnyheter
har inkommit!**

Läsglasögonpaket 99 €

För oss är det viktigt att ta hand
om dina ögon på bästa sätt så
att de mår bra. Boka tid!

R N O V S
Z C R D P
N V S O G
D R Z P M
K C H U T
C R Y S N
V K O N R
H V S R E
C O R E Y
V I N G A

NYGÅRDS OPTIK
NÄRPES ■ SVINCENTER

Närpesvägen 14 Närpes (06) 224 1138
www.nygardsoptik.fi

**Förverkliga drömmen
om en egen bok!**

DU SKRIVER - VI FIXAR RESTEN:

- tryck • layout • pärmdesign
- korrekturläsning • marknadsföring
- övriga praktiska saker, ISBN m.m.

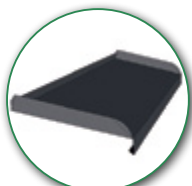

OPUS LIBERUM

Tavastvägen 155 C, 00560 Helsingfors
☎ 0207 109 695 • www.opusliberum.com

VIKSTRÖM

PREMIUM CLASS
ROOFS & FASADES

Plåtlistor

Skorstenshattar

Fasadplåtar

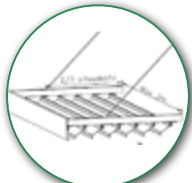
Dubbelfalsade tak
& V-Click

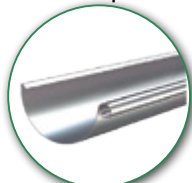
Tiilikainen
& Profilplåtar

Stegar
& Snöhinder

Solskyddsgaller
& Fasadgaller

Rännor
& Stuprör

V-piippu

Vi serverar och monterar allt som vi säljer!

Offertförfrågningar /
Frågor /
Beställningar:

✉ vikstroms@vikstroms.fi

☎ 044 724 0910

fax (06) 781 0217

www.vikstroms.fi
Bennäsvägen 175
68600 Jakobstad

Uuttlag polkua - Mera fart i livet

Rör på dig även på vintern med en äkta inhemsk

ESLA sparkstötting
- ihopfällbar
- flera storlekar

ESLA sparkcykel
- stadig och trygg
- säkerhetstestad (CE-märkt)

Tillverkad i Finland av E.S. Lahtinen Oy, Seinäjoki, p. (06) 4299 400, esla@esla.fi
Fråga efter närmaste återförsäljare av ESLA hjälpmedel för rörelse och funktion. Mera information www.esla.fi

Valdemar Nyman – "Allt liv är Ett"

Katarina Gäddnäs biografi om Valdemar Nyman (1904–1998) beskriver prästen som kom till Finström på Åland på 1930-talet, och som bjöd upp församlingsborna till en svindlande dans i tanke, teologi, liv och litteratur. Långt in på 1990-talet skapade han uppfriskande korsdrag i trånga kulturkorridorer och instängda kyrkor, men fick också utstå hård kritik från församling, kolleger och stiftsledning. Idag har många ändå tagit honom till sitt hjärta.

Alla SFV-biografier kostar endast 15 €
Alla böcker och mer info: www.sfv.fi/bok
Beställ på redaktion@sfv.fi
eller ring 09-6844 570
Eller fråga efter böckerna i bokhandeln

Konsten att dö är konsten att leva

DÖDEN. Hur ska vi handskas med vår dödlighet? Kyrkpressens redaktör Christa Mickelsson har läst filosofen Torbjörn Tännsjö's bok om vilken tröst filosofin har att erbjuda den människa som inte kan sluta att grubbla över det faktum att vi alla ska dö.

TEXT: CHRISTA MICKELSSON

FÖRESTÄLL DIG att du som 75-åring sitter på en läkarmottagning och får höra att du har drabbats av en dödlig sjukdom. Läkaren säger att du har ett år kvar att leva. Filosofen **Torbjörn Tännsjö**, professor emeritus i praktisk filosofi vid Stockholms universitet och författare till boken *Filosofisk tröst* (Thales 2015), menar att det här är den bästa tänkbara döden. Du får tid att avsluta ditt liv. Dina anhöriga får möjlighet att ta farväl. Är du troende har du tillfälle att göra upp med Gud.

Att jämföra med: en död som inträffar abrupt, på grund av en trafikolycka eller kanske ett slaganfall. Så dör ungefär var fjärde av oss, och det är en dålig död, om vi får tro Tännsjö. Den är dålig både för de anhöriga, som upplever den som grym och oförklarlig, och för dig själv, som ju lika gärna kunde ha levt vidare.

En tredje grupp tynar bort själsligen innan de dör fysiskt. Det är oftast också en dålig död, då den inträffar för sent. Fall av lycklig demens är nämligen sällsynta, för många är de sista åren av förvirring svårt ångestfyllda.

SOM FRISK 31-åring har jag ingen orsak att vara särdeles upptagen av tankar på döden. Sannolikt har jag mycket tid kvar att leva. Ändå har något hänt mig under de senaste åren och jag kan inte peka på vad det är. Men döden har blivit mig en ständig följeslagare. Inte som en farlig skugga eller otäck farhåga, men den finns in på mig på ett sätt den inte funnits tidigare. Jag har fått så många lyckliga dagar, någon gång ska den sista kom-

ma. Snart finns inga fler diskmaskiner att tömma, inga fler barnstrumpor att hänga över tvättstrecket, inga fler novembermorgnar att vakna till.

FÖR DEN som vid tanken på döden drabbas av stark beklämning eller rent av fasa radar Tännsjö upp en rad argument för varför det är alldeles onödigt att känna så. Att med våld klänga sig fast vid livet är inget annat än egoistiskt, menar han. "Det är inte av någon särskild betydelse vare sig för dig eller mig eller från evighetens perspektiv om just jag eller du finns bland de levande."

Kvinnor är generellt mer benägna att acceptera döden än män, eftersom män i högre grad bär på narcissistiska drag, skriver Tännsjö och konstaterar att nästan inga kvinnliga filosofer heller snöat in sig på döden.

Vi ska alltså ge rum för dem som kommer efter oss, det är det enda naturliga. Den som egoistiskt strävar efter att leva vidare måste inse att det sker på andras bekostnad. Betänker vi vår egen död kan vi också leva mer solidariskt (med tanke på kommande generationer) än om vi tränger undan tanken på den. Flytta fokuset från dig själv och tänk lite mer på andra. Eller som Lovis i *Ronja Rövardotter* sa (**Astrid Lindgren** behövde inte skriva en hel bok på temat, det räckte med en mening): "Mat-tis, du vet att ingen får finnas jämt. Vi föds och vi dör, så har det ju alltid varit, vad jämrar du om?"

TÄNNSJÖS BOK är inget att vända sig till för den som söker uppmuntran i tan-

ken om liv i gemenskap med Gud efter döden. Här är det en strikt materialistisk och ateistisk utgångspunkt som gäller. Men även den som hyser ett hopp om liv efter döden kan för egen del *ogilla* att dö. Till saken hör också att tanken på en annorlunda tillvaro bortom det här livet är så fundamentalt obegripligt att den kan upphöra att trösta.

MEN FÖRHÅLLA oss till vår död måste vi alla, oberoende av vad vi tror att följer därpå. Sörjer inte spädbarnet livmodern, även om världen utanför är mer än det någonsin hade trott?

Efter några filosofiska krumbukter kring teman som tidsfilosofi, teleportering och teoretisk fysik landar Tännsjö i våra personliga erfarenheter. Vi ska inte undvika att tänka på döden, är hans slutsats. Medvetenheten om att våra liv är starkt begränsade kan nämligen ge oss en förhöjd livskänsla. Då hamnar vi i existensialismen: vi bör sträva efter ett ständigt dödsmedvetande, utan vilket våra liv förlorar i autenticitet.

Men, det gäller att hitta en balans. Vår dödsmedvetenhet får inte gå till överdrift, för då går den ut över livet. Att vara medveten om döden handlar inte heller bara om att stegra den egna livskänslan, utan också om att bättre kunna planera för den tid man har kvar att leva.

ARS MORENDI betyder "konsten att dö". I spåren av digerdödens härjningar under 1300-talet författades i Europa två traktater i ämnet. "Svaret på frågan hur vi bör dö rör, lite banalt, men helt korrekt, tror jag, snarast hur vi bör leva. Har vi inte tänkt över saken tidigare är det för sent att tänka på den då det är dags att dö."

OROA DIG inte för din egen död, är Tännsjö's budskap. Däremot tycker han att vi har all orsak att oroa oss för något han menar är mycket, mycket värre

BOKENS ILLUSTRATIONER är gjorda av barnboks-författaren och tecknaren Cecilia Torudd.

Besatthetens ansikten

ANTOLOGI

Besatt. En bok om att vara passionerad, men också om passion som gått överstyr

Redaktör: Mikaela Sonck

Mikaela Sonck har tillsammans med en rad andra skribenter gett ut en bok som tacklar ett intres-

samt tema, nämligen besatthet. "När man är besatt av någon-ting, är man då rentav lite tokig?" är frågan som inleder förordet. "Besatt" är ju ett ord vi slänger

omkring oss slarvigt så där till vardags. Men ordet besatthet gränsar till en sorts vansinne, balanserar på gränsen till något ohälsosamt. Kanske också till något skamligt, något man inte vill erkänna för alla.

En del av texterna i antologin platsar där, i gränssonen. Bland de intressantaste är **Marcus Rosenlunds** text om sitt Facebookberoende. En annan är **Åsa Brolins** text om sin alltuppslukande passion

för teve-serier, liksom **Ana Jungner-Nordgrens** text om sin träningsmani. Kanske också **Yrsa Stenius** text om sitt intensiva hundintresse.

Till de roliga, udda, maniera hör **Erik M Snellmans** berättelse om att vara besatt av ortnamn – en kanske inte helt ovanlig företeelse i Svenskfinland?

En del av texterna hade mått bra av att ha tydligare fokus – det blir lite oklart vilket skribentens budskap

till läsaren är. Till exempel **Charlotta Buxton** verkar vilja säga något viktigt om kontroll, vidskepelse och religiös tro, men kommer aldrig riktigt till skott. Andra i sin tur är välskrivna och intressanta, men fyller inte riktigt kravet på besatthet – intressena är helt enkelt för hälsosamma och icke-skamliga.

Mikaela Sonck är bokens redaktör och författarna har valt att ge ut den själva, via webbtjänsten Publit. En fin

idé i förlagsturbulensens tidevarv! Bristen på proffsstöd syns främst i layouten. Boken är ombruten som en avhandling eller en webbtext, med tom rad efter varje stycke, vilken gör läsningen hackig och irriterande och fräntar skribenterna möjligheten att använda tom rad som stilmedel.

Men temat är fängslande. Kanske en bok att ha som underlag för en studiecirkel i goda vänners lag?

■ SOFIA TORVALDS

”En första fråga är ändå vad slags död som är den bästa. Jag tror också här att den kristna traditionen inrymmer ett korn av sanning.”

Torbjörn Tännsjö

än vår egen död, nämligen värmedöden. Det finns olika vetenskapliga teorier för hur universums framtid ser ut men ingen av dem är särskilt uppmuntrande. Kanske slutar allt i en stor krasch, kanske slocknar alla stjärnor, kanske jämnas alla temperaturskillnader i universum ut, kanske börjar vi leva i en allt glesare och kallare rymd, kanske slits allt som hålls samman av gravitationskrafter isär. Det kommer en dag då allt är över och *det* är djupt tragiskt, menar Tännsjö. Han ifrågasätter den finlandssvenska, numera avlidna, filosofen **Georg Henrik von Wright**, som sagt att det ur ett kosmiskt perspektiv är ”en pipa snus” om mänskligheten skulle upphöra. Det här kan inte Tännsjö acceptera. På frågan om det är bra om mänskligheten överlever bara måste man svara ja, skriver han, och drar en lite överraskande parallell till kristen mytologi: det hade varit fel av Adam och Eva att inte axla föräldraskapets börda.

”**MEN VINTERN** gick. Och våren kom, det gjorde den ju alltid, vilka som än levde och dog”, skrev Lindgren. Men enligt vetenskapen kommer en dag då det inte blir någon ny vår, och det är det som plågar Tännsjö. I kristen eskatologi (läran om den sista tiden) finns olika tolkningar kring den slutgiltiga döden. I en variant talas om en jord som fysiskt ska gå under och ersättas av en ny, medan en det också finns en teologi som talar om hur Gud ska upprätta den här jorden och den här mänskligheten. Kristen eskatologi kommenterar Tännsjö inte, men tycks föreslå att det är rimligt att ligga vaken om nätterna och vändas inför värmedöden. Den är ohygglig och inför tanken på att det en gång ska finnas en värld utan varelser hittar han ingen som helst tröst, och tar på sätt och vis tillbaka den lindring han utlovar i boktiteln. ”Ingen sund filosofi kan hur som helst bringa någon tröst till oss, som inför tanken på ett totalt slut på allt, grips av sorg.”

sin pappa än till henne och dödsskräcken som följer henne som en skugga. På en sekund kan allt vara över: en levande barnkropp krossad, drunknad, död och borta. Vivi över på att överleva sorgen innan den ens har drabbat henne, ständigt förberedd och med ett kontrollerat yttre.

Det finns två spår som utkristalliserar sig i *#döden*: Kroppen och det existentiella sökandet. Kvinnokroppen, den starka och

mjuka, den som kan föda och nära barn, den som borde kontrolleras men som aldrig helt fogar sig i kontrollen. Och livet, vad är det, och vad kommer efter döden? Vivis sökande går inte via kyrkan eller församlingen, men i bakgrunden finns en kulturkristendom som verkar vara mer positiv än problematisk. Umgängesritualerna, det sociala livet, kallar Vivi för bröd och vin, och när livsängesten blir för påträng-

Hemma hos Luther – en ny utgåva av bordssamtalen

BOOK

Ordet vid bordet – Martin Luthers bordssamtal

Förlag: Themis förlag
Författare: Göran Agrell och Peter Strömmer

Vad vet vi nuförtiden om **Martin Luther**? Många lär sväva på målet, men faktum kvarstår: den tyske 1500-talsmunken utlöste den reformation som flertalet i Finland och Sverige ännu bekänner sig till. Luther var nog med att han inte velat skapa en ny tro, bara leda sina kristna bröder och systrar åter till källorna. Under det reformationsår som infaller 2017 lär Luthers roll som själsörjande Kristustolkare och tidig modern teolog komma att dryftas på nytt.

Luther spred sitt budskap i predikningar och inför katolska anklagare, men också i skarpa lärodokument och skrifter. Han erfor som bekant djup ångest – kanske som följd av sträng uppfostran – och ställde livet igenom höga krav på sig själv. Luther sökte på de sätt han kände fördjupa kontakten med Gud, men först i mogen ålder lär hans ”anfaktelser” ha blivit hanterbara. Vi får en personlig bild av honom inte minst genom de bordssamtal som hans vänner upptecknade. Vid familjemåltider, dit ofta studenter och gäster inbjöds, visar Luther både sin imponerande bibelkunskap och en drastisk sida, som ännu kan skänka tröst och insikt.

Som ung kände sig Luther full av synd. Då hans blick öppnades för Guds nåd och kravlösa kär-

lek kunde han se livet mera glädjefyllt. Att vara människa är ”ärorikt och stort”, skriver han. En insikt som genomsyrar det han säger om

familj och äktenskap, om glädjen att hjälpa vår nästa och om andra vardagsuppgifter som han gav samma vikt som dem prästerna sköter. Ett lugnt och glatt hjärta är en gåva: ”Var lätt till sinnes [...] för Gud hatar dysterhet.” Glädjen möter oss även i musiken, som Luther älskade. Liksom i Uppenbarelseboken kan vårt liv fyllas av sånger och hymner, menade han, och musiken vittnar om skapelsen.

Eftersom evangeliet behövs i vardagen sökte Luther genom sin bibelöversättning ge de kristnas liv dagligt stöd. Genom att låna folkliga vändningar gjorde han Bibeln nära och fattbar. Att leva med Gud ansåg han ge kraft att hålla det onda på avstånd. Som bekant besökte Luther vid ett tillfälle Rom och vredgades över dess moraliska förfall, en ilska som anses ha inspirerat reformationen. ”Rom är ett rättbo och inte värt att kallas stad”, säger han i samtalen.

Genom sin fint kommenterade utgåva *Ordet vid bordet – Martin Luthers bordssamtal* (Themis Förlag) visar oss de svenska Lutherkännarna **Göran Agrell** och **Peter Strömmer** reformatorn från hans personliga sida. De ger därmed en god utgångspunkt för reformationsåret.

■ CARL JOHAN LJUNGBERG

ALLA REFORMATORERNA runt ett och samma bord.

FOTO: WIKIMEDIA

Framgång och ångest

BOOK

#döden

Författare: Sara Jungersten
Förlag: Schildts & Söderströms 2015

Vivi är kvinnan som har det perfekta livet – åtminstone på sin blogg. Små rara barn, ett inspirerande jobb som värd för ett livsstilsprogram i

teve, en vältränad kropp och en man som sköter barn och markservice. Tusentals läsare följer hennes välpolerade liv i bloggen och livet verkar vara just den bit som man lyckas fånga i bild, applicera rätt filter på och kategorisera med livsbejakande och lyckliga hashtaggar.

Men det Vivi inte bloggar om är skammen över att barnen hellre tyr sig till

att själv få gå in i texten och pussla ihop bilden av Vivi.

Det är lätt att skapa på huvudet åt Vivis fixering vid de sociala medierna, vid hur hon själv framställer sig och vid vilka sprickor som kan anas i andras framställningar av sig själva. Men Jungersten sätter ändå fingret på en öm punkt hos ganska många av oss. Har något egentligen hänt på riktigt innan det dokumenteras i sociala medier?

■ ERIKA RÖNNGÅRD

Mixa och Matcha

FRÅGESPORT. Mixa och matcha dina kunskaper i Kyrkpressens frågesport. Vår tävlande den här veckan är Maarit Feldt-Ranta. Konstruerad av Jesper von Hertzen.

MEDTÄVLARE: MAARIT FELDT-RANTA

Namn: Maarit Feldt-Ranta

Ålder: 47

Yrke och/eller titel: Riksdagsledamot

Hemort: Raseborg

Favoritmat och -dryck: Fisk och vatten.

Lyssnar helst på: Mina medmänniskor. Och på tystnaden.

Favoritidrottsgren och/eller -lag: Handboll.

Rekommendera en bok!: Kjell Westös Hägring 38

Skulle vilja resa till: ingenstans

Tråkigaste hemgörat: tvätta fönster

Min åsikt om frågesporter: Roligt. Och intressant att jag klarade mig i hockey jag ingenting vet om och inte i geografien där jag tycker jag är duktig.

FRÅGESPORTSPOÄNG: 13/25

AMERIKANSKA TV-SERIER & PLATS PÅ USA:S ÖSTKUST DÄR HANDLINGEN UTSPELAR SIG

a) Ally McBeal	1) Washington
b) House	2) New Jersey
c) Mad Men	3) New York
d) Boardwalk Empire	4) Atlantic City
e) House of Cards	5) Boston

Resultat: 3/5

KÄNDA BERGSTOPPAR & HÖJD

a) Mont Blanc	1) 3776 meter
b) Kilimanjaro	2) 4810 meter
c) Elbrus	3) 5137 meter
d) Fuji	4) 5642 meter
e) Ararat	5) 5895 meter

Resultat: 1/5

FINLÄNSKA ISHOCKEYKLUBBAR & HEMSTAD

a) Tappara	1) Vasa
b) KooKoo	2) Kouvola
c) Sport	3) Tammerfors
d) SaiPa	4) Villmanstrand
e) Kärpät	5) Uleåborg

Resultat: 5/5

FÅGELART & PÅSTÄENDE

a) Sädesärla	1) I ainufolkets skapelseberättelse är den skapad och utsänd av Gud
b) Berguv	2) Är nationalfågel i Bhutan
c) Gök	3) Tack vare sitt speciella ljud nämns den i otaliga barnvisor
d) Kråka	4) Den kanske mest kända i Finland heter Bubi
e) Korp	5) Heter Corvus Cornix på latin

Resultat: 1/5

RÄVAROR & STÖRSTA PRODUCENTLÄNDER

a) Kakao	1) Vietnam
b) Banan	2) Indien
c) Potatis	3) Elfenbenskusten
d) Socker	4) Brasilien
e) Svartpeppar	5) Kina

Resultat: 3/5

Svar: Amerikanska TV-serier & Plats på USA:s östkust där handlingen utspelar sig: a-5, b-2, c-3, d-4, e-1
Kända bergstoppar & Höjd: a-2, b-5, c-4, d-1, e-3
Ishockeyklubbar & Hemstad: a-3, b-2, c-1, d-4, e-5
Fågelart & Påställe: a-1, b-4, c-3, d-5, e-2
Rävaror & Största producentländer: a-3, b-2, c-5, d-4, e-1

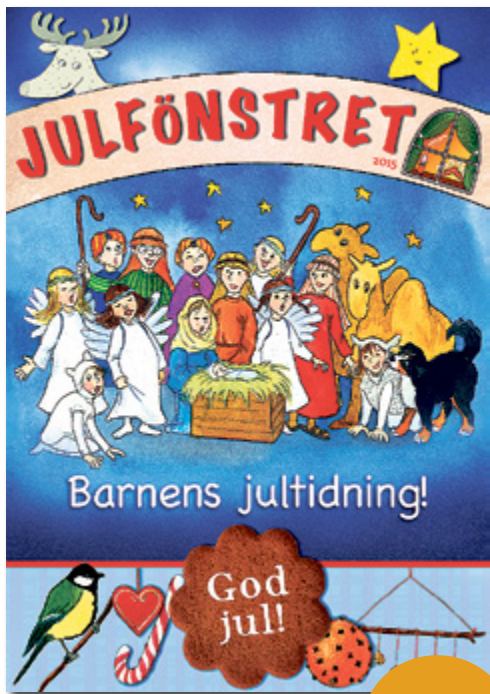
Julens budbärare till de unga!

Pyssel & knåp

Måla, lös uppgifter, gör egna julklappar!

Vad hände den allra första julen?
Lillherden berättar.

NYHET!

Julfönstret

En ny pigg barntidning med julens budskap i fokus. Passar fint för barn från 5 till 8 år.
6 euro/tidning

110 ÅR!

Julstjärnan

Skolornas jultidning fyller 110 år i år! Julstjärnan innehåller berättelser, pyssel, recept och mycket mer.
6 euro/tidning

UR EVANGELIET

”Herre, när skulle vi ha sett dig hungrig eller törstig eller hemlös eller naken eller sjuk eller i fängelse och lämnat dig utan hjälp?”

Läs mera i
Matt. 25:31–46

OM HELGEN

En tid utan ondska

Domsöndagen är den sista söndagen i kyrkoåret. Den handlar om tidens slut när Jesus återkommer och vi får möta Gud ansikte mot ansikte.

Domsöndagen uppmanar oss att tänka efter hur vi lever – men den talar inte bara om vårt personliga ansvar utan blickar också fram emot en tid när vi blir befriade från det som gör ont och det som är ont.

RUNT KNUTEN

”Hemma i Afrika?”

Kvinnofrukost lördag kl. 9–11 i Solf församlingshem.

Pricka in i kalendern:

Församlingsförbundets vårresa till
NORRA ITALIEN 11–18.4.2016

En vårresa i trevligt sällskap och med intressant program! Vi upplever bland annat Cinque Terre och Lago Maggiore. Följ med kommande annonser för mera information. Du kan också göra en intresseanmälan till Kalle Sällström, kalle.sallstrom@forsamlingsforbundet.fi, 050-3562 475.
Teknisk arrangör: Göran Sundqvist Travelpartner

INSIDAN

Ansvarig redaktör:
Erika Rönngård,
040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!
Robin Norrbäck 044 027 0293, robin.norrbäck@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi
Kyrkliga annonser: 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi

BETRAKTELSEN BERNICE SUNDKVIST

ILLUSTRATION: MATILDA ISULS

Domen överraskar

VAD HAR jag gjort för gott? Vad är det som jag inte gjort? Enligt domsöndagens text om den yttersta domen är överraskningsmomentet iögonenfallande. Texten är en berättelse om hur Kristus likt en kung utvärderar två olika grupper av människor.

Den första gruppen blir igenkänd av Gud. Gud ser att dessa gjort gott mot de utsatta, de som är hungriga, ut- an kläder och i fängelse. Men själva förstår de inte vad de gjort. I den andra gruppen förstår man ingenting när man anklagas för att inte ha gett hjälp. Den första till- talas ”ni som har fått min faders välsignelse”, den an- dra ”ni förbannade”.

Det är ord och inga visor. Tanken på en dömande Gud har också blivit alltmör främmande och svärbegriplig i nutida kristendom. Men egentligen avspeglar dubbelhe- ten det vi kan lägga märke till. Det finns människor som söker Gud och det finns de som inte vill veta av någon ”gud”. Domen betyder att det förhållningssättet befästs. Vi tycker ju det känns skönt att kunna hjälpa en med- människa ibland, flyktingar, katastrofdrabbade runt- om i världen och så vidare. Har det då ingen betydel- se? Förblir värdet en överraskning eller finns det inget hållbart inför domen?

TEXTEN GER oss ett fint tecken. Jag fäster mig vid orden till dem som får gå in i den eviga glädjen: ”Kom, ni som har fått min faders välsignelse.” Den befriande domen är att bli igenkänd som välsignad av Gud. Guds välsig- nelse har enligt Bibelns berättelser följt mänskligheten genom historien. Från Abraham som fick ett löfte om välsignelse för alla folk, till Kristus som uppfyller löf- tet genom sin frälsningsgärning. Och vidare till alla som sätter sin tillit till Guds goda vilja med människans liv. De välsignade blir igenkända. Gud ser att dessa gjort gott mot utsatta fastän de själva inte förstår det. Sätter man sin tillit till den som välsignar allt liv, då både kan och vill man dela med sig av den välsignelsen, i såväl kroppslig som andlig mening. Den som inget sett av nö- den omkring dem har inte fångats av den kärlek som präglar livet med Gud. De kan ändå handla väldigt fö- redömligt. Vem som handlar i välsignelsens anda un- dandrar sig mänsklig bedömning.

Därför vill jag låta den yttersta domen förbli ett mys- terium. Jag bara litar på att Guds välsignelse kan forma mig och allt jag gör till välsignelse för andra.

Bernice Sundkvist är professor i praktisk teologi vid Åbo Akademi.

#bönetwitter

”Herre, välsigna oss och bevara oss. Låt ditt an- sikte lysa över oss och var oss nådig.”

Följ Kyrkpressens böne- twitter på sökordet #bönetwitter Veckans tweet är skriven av Bernice Sundkvist

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
Dan. 12:1–3

ANDRA LÄSNINGEN
Upp. 20:11–21:1

EVANGELIUM
Matt. 25:31–46

Domsöndagen, Kristi konungaväldes söndag. Temat är ”Kristus, Herre över allting”.

PSALMFÖRSLAG

139, 143, 487, 228 (N).
Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

I KLARSPRÅK

Uppenbarelsboken är den sista boken i Bibeln. Den kallas också för Jo- hannes uppenbarelsor och skrevs ursprungligen som ett brev till sju tidi- ga kristna församlingar.

Uppenbarelsebo- ken anses vara en av de mest svårtolkade böck- erna i Bibeln. Den har tolkats både som en skildring av hur jorden kommer att gå under och som en upprorisk text som riktade sin udd mot dåtidens överhet. Den är också den enda bok ur Nya testamentet som inte läses i de öst- kyrkliga gudstjänsterna. Källor: Kyrklig ordbok, Wi- kipedia

KALENDERN 20–26.11

DOMPROSTERIET

❖ **BORGÅ**
LÖ 21.11 KL. 18: BRAHE DJÄKNAR & FLORAKÖREN, dir. Ulf Långbacka. Fritt inträde, programblad 10 € till förmån för Kyrkans Utlandshjälp flyktingarbete
SÖ 22.11 KL. 12: HÖGMÄSSA I DOM- KYRKAN, Eisentraut–Söderström, Smeds, Helenelund, BSB Rune- bergskören, veteraner, Hej Marcus Henricson gudstjänstgrupp, barn- ansvarig Solveig Finnbäck
KL. 15: FEST FÖR 10-ÅRINGAR i församlingshemmet Fontell
KL.18: KVÄLLSMÄSSA I KAPPELET på Lundagatan 5, Lindberg, Eve- ning Mess

MÅ 23.11 KL. 18: KONSERT I DOM- KYRKAN, JAG TRIVS BÄST I ÖPPNA LANDSKAP: lättasam orgelkonsert med Eric-Olof Söderström. Fritt inträde, programblad 10 € till för- mån för Kyrkans Utlandshjälp flyktingarbete
FRE 27.11 KL. 18.30: DE VACKRASTE JÜLSÄNGERNA i S:t Olofs, Eisentra- ut–Söderström, Helenelund

❖ **LAPTRÄSK**
sö 22.11 kl. 10: Högmässa i kyr- kan, Anita Widell, Mia Aitokari
on 25.11 kl. 9.30: Vuxen–Barn i fh, Eliin Lindroos
on 25.11 kl. 13.15: Barnklängen i fh, Mia Mårtenson–Antas

❖ **LILJENDAL**
lö 21.11 kl. 17: Cellis i Mariagården
sö 22.11 kl. 12: Högmässa i kapel- let, Anita Widell o. Mia Aitokari
ti 24.11: kl. 10–12 Vuxen–barn i Mariagården, Gina Nyholm
on 25.11 kl. 14: Andakt Servicehu- set, Sussi Stenberg, Mia Aitokari
on 9.12 kl. 13: De ensammas jul- gröt med glögg och pepparkaka i Mariagården, Gina Nyholm, Sussi Stenberg, Antti Jokinen. Anmäl- ning senast torsdag 3.12 tfn 044 722 9239.

❖ **LOVISA**
Ungdomsmässa: fre 20.11 kl 18 i Valkom kyrka, Blom, Jokinen, Karlsson
Gudstjänst: sö 22.11 kl 10 i kyrkan, Blom, S af Hällström
Pensionärsföreningen: ti 24.11 kl 13 i församlingsgården
Män i Bibeln: on 25.11 kl 18 i försam- lingsgården
Morgonkaffe: to 26.11 kl 8:30 i Tikva
Barnens adventskyrka: to 26.11 kl 9:30 i kyrkan, Lönnroth, Andersson, Jokinen

❖ **PERNÄ**
Café Mikael: fr 20.11 kl. 10–11.30 i Mikaelsstugan, Jeannette Sjö- gård–Andersson, Maria Virtanen.
Högmässa: sö 22.11 kl. 10.00 i kyrkan, Robert Lemberg, Minna Silfvergrén, Marcus Kalliokoski.
Baggnäs–Tervik diakonibasar: sö 22.11 kl. 13.00 i Tervik lokal, Robert Lemberg, Minna Silfvergrén, Jean- nette Sjögård–Andersson.

Sarvialö pensionärskrets: to 26.11 kl. 12.00 i Sarvialö, Byagården, Minna Silfvergrén.

❖ **SIBBO**
Sibbo kyrka kl 12: Mässa och nya konfirmandernas startsöndag. Katja Korpi, Camilla Ekholm, Kjell Lönnqvist, Patrik Frisk, Lauri Palin. Söndagsskola i Kyrkoby försam- lingshem samma tid.
Diakonisyföreningens auktion: To 19.11 kl 19. Församl.hem. Andakt: Helene Liljeström.
FORGET–ME–NOT: Lö kl 18 (Dör- rarna öppnas 16.30). Sibbo kyrka. Vålgörenhetsgala till förmån för Nepal. Artisterna Jennie Stor- backa, Paulina Biström, Maria Höglund, Elna Romberg och ban- det Satin Circus. Ekholm, Markus Ekholm, församlingens och Finska Missionssällskapets medarbetare. (Biljetter kan köpas i förväg från Pastorsexpeditionen, Nickby bib- liotek och Söderkulla bibliotek för 25 €, eller vid dörren)
Bibelstudium i Box: Sö kl 16. By- kyrkan Tabor i Box. Stefan Djup- sjöbacka.
Samtalsgrupp på Linda: Ti kl 13.15. Ann–Lis Biström.
Veckomässa på Linda: To 26.11 kl 14. Korpi.
Anmälan till lunch för närståen- devårdare: Lunchen 27.11 kl 12–14, anmälan till Ann–Lis Biström se- nast 24.11 på 050 566 3691.
www.sibbosvenskaforsamling.fi

HELSINGFORS PROSTERI

❖ **JOHANNES**
Mer information på Johannes hemsida: www.helsingforsforsam- lingar.fi/johannes
Fr 20.11
kl. 10–11.30: Knatterytmi i Hör- nan, Högbergsgatan 10, gatunivån. För barn över 1 år. Wiklund.
kl. 12.15–13.30: Veckolunch i Hög- bergsgården, Högbergsgatan 10 E. Välkommen på middagsbön i Johanneskyrkan kl. 12.
Lö 21.11
kl. 15: Singelgruppen går på teater. Anton Tjechovs ”Körsbärsträd- gården”. Helsingin Työväenopisto, Helsingegatan 26. Vi träffas i aulan 14.30. Föreställningen är på finska, fritt inträde.
Sö 22.11
kl. 10: Högmässa i S:t Jacobs kyrka. Lindström, Rolf Löfman. Kyrkkaffe.
kl. 12: Körmässa i Johanneskyrkan. Trond Kverno: Missa in sono tubae. Busck–Nielsen, Lindström, Alm- qvist, Henricson. S:t Jacobskören, Tomas vokalensemble, Sibbo vo- kalensemble och en brasskvintett. Kyrkkaffe.
kl. 15: Gudstjänst i Folkhälsans se- niorhus. Lindström, Almqvist.
Må 23.11
kl. 10–11.30: Babyrytmik i Hörnan, Högbergsgatan 10, gatunivån. För barn under 1 år. Wiklund.
kl. 11–12: Cellverksamhet ”Guds närvaro i vår samvaro” i S:t Jacob. Gertrud Strandén.
Ti 24.11
kl. 12: Lunchmusik i Gamla kyrkan med Pekka Suikkanen.
kl. 17: Ärligt om tro i Johanneskyr-

kans krypta. Lindström.
kl. 18: Ljussmässa i Johanneskyrkan. Terho, Almqvist.
On 25.11
kl. 14–15.30: Diakoniträffen i S:t Jacobs församlingssal. Salenius.
kl. 14–15.30: Sjötorpet, Högbergs- gatan 10 E, 2 vån. Ollberg
kl. 16–18.30: Family Fun i S:t Jacob. Lappalainen.
kl. 18: Veckomässa i Gamla kyrkan. Busck–Nielsen, Almqvist.
To 26.11
kl. 19: Regnbågscafé. Hörnan, Högbergsgatan 10, gatunivå. To- mas Ray.
Middagsbön i Johanneskyrkan vardagar kl. 12.

❖ **MATTEUS**
Matteus hemsida: www.matteus.fi
MATTEUSKYRKAN Åbohusvä- gen 3
Lö 21.11 kl. 10–19.30: Öppet Hus i Matteus. Välkommen att delta. Av- sikten är att erbjuda någonting för alla. Dagens program:
kl. 10–15: adventspyssel för barn och vuxna. Möjlighet att pyssla kort, julklappar till släktingar eller dekorationer till hemmet. Frivillig materialavgift.
kl. 10–10.45: lördags klapp & klang för de små med förälder.
kl. 12–14: sopplunch för 2 euro, ve- getarisk årtsoppa.
kl. 12.30–14: kaffe på plattan, vi bjuder på kaffe, te, saft och bulle utanför Matteuskyrkan
kl. 13–14: andlig ”pop” i går, vi sjunger ur gamla sångskatter
kl. 14–15.30: Helig dans. Den Heliga dansen är en tyst gemenskap, en ordlös bön och har ofta meditativ karaktär.
kl. 16–17.30: kom och sjung gospel tillsammans med Arbis Gospelkör, Daniela och Staffan
kl. 18: dagen avslutas med kvälls- mässa och kvällste.
Hela dagen från kl. 11: café i för- samlingssalen. Lekhörna, möjlighet att byta barnkläder (0–12 år), gratis bokbord, stickhörna – ta gärna egen stickning med, prat- och vo- lontärhörna.
Försäljning av kort och handsticka- de sockor till förmån för missions- arbetet i Nepal.
Sö 22.11 kl. 12: högmässa, Forsén, Sundroos. Söndagsskola. Kyrkkaffe.
Må 23.11 kl. 18: samlas kvinnor mitt i livet.
Ti 24.11 kl. 18.30–20.30: kyrkokören övar i Matteussalen, Mimi Sun- droos.
On 25.11 kl. 8.30–9: morgonmässa, Ahlfors.
On 25.11 kl. 14–16: SenioRöst ad- ventsfest. Musikprogram, allsång, pausgymnastik, servering och info–torg. Fritt inträde, ingen för- handsanmälan. Välkommen! Arr. SenioRöst–nätverket.
To 26.11 kl. 11–12.30: Sällskapsgrupp – en mötesplats för seniorer i Östra centrum. Vi samlas, utbyter tankar och erfarenheter och diskuterar kring ett tema. Gruppen leds av Karola Forstén. Vill du anmäla dig eller ställa frågor? Kontakta Emma Lunabba, tfn 044 788 3696, e- post: emma.lunabba@folkhalssan.fi. Arr. Folkhälsan, Matteus församling

RADIO & TV

Andrum kl. 6.54

(med repris 9.10)

Fre 20.11 Malena Björkgren, Åbo (re-
pris från 9.10.2009) **Lö** 21.11 8.53 Fa-
miljeandakt. Catarina Olin berättar
om kyrkmössen, del 10/10 **Må** 23.11
Andreas Forsbäck, Ekenäs (repris
från 5.10.2009) **Ti** 24.11 Cecilia Paul,
Helsingfors **Ons** 25.11 Boris Källman,
Vichtis **To** 26.11 Marith Leppäkari-
Lindberg, Kustö.

VEGA

Aftonandakt kl. 19.15

Fre 20.11 Psaltarens poesi. Uppläsa-
re: Sofia Sjö (repris från 23.7.2003) **Lö**
9.4 17.58 Ett ord inför helgen, Borgå
domkyrka. **Sö** 22.11 Anni Maria Laato,
Åbo **Må** 23.11 Raimo Mattsson, Åbo **Ti**
24.11 Sara Torvalds, Karis (repris från
16.6.2010) **Ons** 25.11 Henrik Nymalm,
Borgå (repris från 14.9.2013) **To** 26.11
Bibelstudium över Uppenbarelsebo-
ken med Stig-Olof Fernström.

VEGA

Gudstjänst kl. 13.03

Sö 22.11 Gudstjänst med Filadelfia-
församlingen i Borgå. Predikant: Ru-
nar Nylund. Mötesledare: Rasmus
F. Forsman. Duettsång: Sam Nyman
och Runar Nylund. Solosång och pia-
no: Rasmus F. Forsman.

VEGA

HIMLALIV

Fattig får skylla
sig själv

När Mathias Rosenlund kom
ut som fattig var det många
som ringde och berätta-
de vad som var rätt eller fel
i hans liv.
Yle Fem må 23.11 kl. 18.30,
repris: sö 29.11 kl. 14.45.

och SFV Bildning.
To 26.11 kl. 12-14: Handarbetsgrup-
pen, Riitakorpi.
**Stand together i Vålgörenhets-
konsert:**
Fr 27.11 kl. 18.30 i Matteuskyrkan.
Gratis inträde, men caféintäkterna
och kollekten går till flyktinghjälpen.
Arr. Botby grundskola, Matteus
församling och Helsingfors ung-
domscentral.
**”Vägen till Betlehem” julvandring
för små och stora:**
Må 30.11 och to 3.12 kl. 17.30, 18,
18.30, 19 i Matteuskyrkan. Följ
med en omväxlande vandring till
Betlehem. Med alla sinnen får du
en konkret upplevelse av julens
händelser. Vandringen tar ca 25min,
glöggservering efteråt, ingen för-
handsanmälan. Ingång via kyrkan.

PETRUS

www.petrusforsamling.net

Fr 20.11:
– **kl. 10 Musiklek:** i Haga, Vesperv.
12 A. Musiklek för 0–4 åringar med
förälder. Vi bjuder på kaffe, saft och
smörgås. Ledare Sussi Isaksson.
Sö 22.11:
– **kl. 10 Högmässa:** i Munksnäs
kyrka, Tegelst. 6. Norkko, Ahlberg.
Kyrkkaffe.
– **kl. 10 Högmässa:** i Åggelby
gamla kyrka, Brofogdev. 12. Sandell,
Varho.
– **kl. 16.30 Puls-gudstjänst:** i Södra
Haga kyrka, Vesperv. 12. Barnkyrka.
Må 23.11:
– **kl. 18 Bibelträff:** i Månsas kyrka,
Skogsbäcksv. 15. Hebréerbrevet.
Stig-Olof Fernström.
Ti 24.11:
– **kl. 10 Babytrytmik:** på Haga präst-
gårdsv. 2. En musiklekstund för alla
bebisar mellan 0-1 med förälder.
Efter sångstunden kan man fort-
sätta umgås på café Torpet. Ledare
Liisa Ahlberg.
– **kl. 10 Musiklek:** i Malms kyrka,
Kommunalv. 1. Musiklek för 0–4
åringar med förälder. Vi bjuder på
kaffe, saft och smörgås. Ledare
Sussi Isaksson.
– **kl. 19 Litteraturkväll:** i Månsas
kyrka, Skogsbäckv. 15. Denis
Mukwege Mukengere: En levnads-
berättelse av Berthil Åkerlund.
Micke och Aicka Nyström leder.
On 25.11:
– **kl. 10 Lilla söndagsskolan:** på
Torpet, Köpingsv. 48. Söndagsskola
för de allra, allra minsta med för-
älder. Bibelberättelse ”Noaks ark”,
sång. Ledare Tommy Mikkonen.
– **kl. 14.30 Petrus barnkör:** i Haga-
salen, Vesperv. 12 A. Alla barn från

5 år uppåt varmt välkomna! Ledare
Liisa Ahlberg.
– **kl. 18 Bönegrupp:** på Torpet, Kö-
pingsv. 48. Ledare Camilla Norkko.
– **kl. 19 Encounter:** i Hagasalen,
Vesperv. 12 A. Lovsång och bön.
To 26.11:
– **kl. 9.45 Musiklek:** i Munkshöjdens
församlingshem, Raumov. 3. Mu-
siklek för 0–4 åringar med förälder.
Vi bjuder på kaffe, saft och smör-
gås. Ledare Sussi Isaksson.
– **kl. 10 Öppet hus och diakoni:**
på Torpet, Köpingsv. 48. Kl. 10–14
utdelning av donerat bröd, möjlig-
het till enskilt samtal och bön. Väl-
kommen! Ledare diakonissan Nina
Nybergh.
Traditionell jullunch: 1.12 kl. 13 i Ha-
gasalen, Vesperv. 12. De vackraste
julsångerna och andakt. Pris: 10
€. Anmälan senast fredag 27.11 till
kansliet: 09 2340 7100.

■ **HELSINGFORS PROSTERI
DEPRESSIONSSKOLA för unga:**
Bygg en egen ”verktygsback”
för att förebygga och lindra
depressioner. Träffar på Tredje
linjen torsdagar kl. 16–18 26.11 och
3.12.2015. Info K Jansson-Saarela
09-23402540 och C Riitakorpi
09-23407328 (e-post förnamn.
efternamn(at)evl.fi). Arr. Centr. för
gemens.förs.arbete.
**TRÄFFAR för funktionshindrade
och intresserade:** på Tredje linjen
22, 4 vån (Silvennoinen) 8.12 kl
13-15 Bibliska personer. Kaffe/te,
andakt. Ansvariga: U Gripenberg, K
Jansson-Saarela.
**Tomasmässan firas som advents-
mässa:** tisdag 1.12. kl.18 i Johan-
neskyrkan. Temat är ”Din konung
kommer i ödmjukhet.” Gästpredi-
kant läraren Sixten Granroth. Liturg
Ulf Skogström. Musiker Anders
Ekberg. Speaker Ritva Saario. Tex-
läsare Kristian Thulesius. Möjlighet
till bikt kl.17.30. Efteråt tēstund.
Församlingarnas samtalstjänst:
dejourerar på tfn 01019-0072 (från
utlandet +358 1019 0072) varje
kväll kl.20-24. En webbaserad
hjälpstjänst finns på adressen
http://evl.fi/natjour
Användaren behöver inte uppge
namn, e-postadress eller andra
uppgifter som kan leda till identi-
fiering utan väljer själv en signatur
och ett lösenord. Ring eller skriv
när Du behöver stöd!
KAMPENS KAPELL:
är öppet vardagar 8–20 och veck-
oslut samt helgdagar 10–18.
**Mer info www.helsingforsforsam-
lingar.fi**

■ **DEUTSCHE GEMEINDE**
So 22.11. um 11 Uhr: Gottesdienst
zum Ewigkeitssonntag (Panzig)

MELLERSTA NYLANDS PROSTERI

■ **ESBO**
Högmässor sö 22.11. Domsöndagen:
Esbo domkyrka kl. 12.15. von Mar-
tens, Bengts, Wikman. Närstäen-
devårdarnas kyrkhelg. Kyrkkaffe
i Sockenstugan. Stig Kankkonen
berättar om föreningen Närstäen-
devårdare och vänner r.f.
**Lördagskaffe för vuxna med funk-
tionsnedsättning:** Karabacka kapell
lö 21.11 kl. 15–16.30, Heikkinen.
**Bönekvarten och samtal om
kristen andlighet:** Olars kyrka,
svenska sidan, ti 24.11. Bönekvart
kl. 18.30–19, Välkommen att stilla
dig i kravlös bön till Gud. Samtal om
kristen andlighet kl. 19–20. Ledare
är Roger Rönnerberg.
Veckomässa: Södrick kapell on 25.11
kl. 13. von Martens, Kronlund. Kyrk-
kaffe.
Braskväll för kvinnor: Mataskärs
lägergård, internatet, to 26.11 kl.
18.30, Ahlbeck. Kvällens gäst Ulla-
Stina Henricson berättar om intryck
från den kristna ekumeniska kom-
muniteten Iona i Skottland. Kvällste.
Grötfest: Södrick kapell lö 28.11 kl.
10–11.30, von Martens m.fl.
Kretsar för seniorer & daglediga kl.
13-15: Köklax kapell ti 24.11, Kara-
backa kapell to 26.11.
Öppen mottagning: Kyrktian, Kyr-
kog, 10, varje må och to kl. 10–12.
Diakoniarbetare på plats, man kan
komma in i olika ärenden, beställa
längre tid till själavård, för utredning
av ekonomiska bekymmer m.m.

■ **GRANKULLA**
To 19.11 kl. 10-11 Lovsång och bön:
i övre brasrummet.
**Lö 21.11 kl. 12 Julpyssel för
hela familjen:** i Sebastos, Yvonne
Fransman, Karin Nordberg.
**Sö 22.11 kl. 12 Domsöndagens
gospelmässa:** Carola Tonberg-
Skogström, Anne Hätönen, Marlen
Talus-Puzesh, damkören Grazia
och ungdomskören.
Kaffe i nedre salen
Kl. 18 Wolfgang Amadeus Mozart:
Reguiem: Konsert i Grankulla kyr-
ka, Håmeenkylän kamarikuoro,
Hannu-Pekka Heikkilä, dirigent.
Fritt inträde, program 10 euro.
Ti 24.11 kl. 9.30 Familjelyktan: i
Sebastos, Yvonne Fransman, Bar-
oslut samt helgdagar 10–18.
**Mer info www.helsingforsforsam-
lingar.fi**

KYRKSLÄTT

Högmässa: sö 22.11 kl. 12 i Kyrk-
slätts Kyrka.
Sång och bön: må 23.11 kl. 18.30 i
koret i Kyrkslätts kyrka
Billjard&Chill för åldern 13 år upp-

åt: on 25.11 kl. 14–17 på Hörnan.
Adventsbasar: lö 28.11. kl. 10–13
på församlingshemmet. Försälj-
ning av handarbeten, bakverk,
saker och smycken med ”patina”
mm. Bordsreservering carola.lu-
pander@evl.fi, tel. 050 376 1489.
Bordets pris 10 euro.
**Diakonisoppa för mindre bemed-
lade:** måndagar och torsdagar kl.
11.30–12.30 i församlingshemmet.
Morgongröt: fredagar i Masaby
kyrka kl. 9–10.
**Kyrkoherdeämbetets tel. (09)
8050 8292. Epost kyrkslatts.
svenska.forsamling@evl.fi. Mera
info på www.kyrkslattsvenska.fi**

TAMMERFORS

Sö 22.11: Gudstjänst kl 11 i SvH,
Rainer Backström, Hanna-Maarit
Kohtamäki
Ti 24.11: Mammor, pappor o barn
kl 10 SvG
Ti 24.11: Tisdagsklubben kl 13.30–
15.30 SvG
Ons 25.11: Diakonikretsen kl 13 SvH,
Konstnärer från Kittilä – från Einari
Vuorela till Reidar Särestöniemi

VANDA

Julpyssel: lö. 21.11 kl. 10–13 i Bagar-
stugan
Konfirmationsmässa: sö. 22.11 kl.
9.30 i Helsinge kyrka S:t Lars. Hol-
mlägreets konfirmation. A. Paavola,
M. Fagerudd, J. Granlund, A. Ekberg.
Ingen högmässa: sö. 22.11 i S:t Mar-
tins kapell.
Familjecafé: må. 23.11 kl. 9.30–12 i
Martinristi, Bredängsv. 2
Familjecafé: tis. 24.11 kl. 9:15–12 i
Bagarstugan. Kontaktperson: Elna
Kuosa tel. 050 545 5031.
ViAnda-kören: övar ons. 24.11 kl.
12–14 på Helsinggård, Konungsv. 2.
Familjecafé: ons. 25.11 kl. 13–15 i
klubbutrymmet i Brännmalmen,
Kornv. 10.
Allsång: ons. 25.11 kl. 14.30 i Folk-
hälsanhuset, Vallmovägen 28,
med Göran Lindström och Anders
Ekberg.
Ungdomskväll: ons. 25.11 kl. 18 i
Bagarstugan, Kurirv. 1.
Missionskväll: ons. 25.11 kl. 18 i S:t
Martins kapell

RASEBORGS PROSTERI

■ **EKENÄSNEJDENS SVENSKA**
Årets stora julkonsert: fr 20.11
kl 19 i Ekenäs kyrka. Christina
Lindberg (SWE), Thomas Lundin,
Thomas Ehnroths ork, m.fl. Bilj.
30€ vid dörren.
Högmässor/gudstjänster 22.11:
Kl. 10 Ekenäs kyrka, A-S. Stor-
backa, N. Burgmann.
Kl. 12 Snappertuna kyrka, T. Wil-
man, N. Burgmann. Veteranerna
medv., kyrkkaffe efteråt.
Kl. 18 Tenala kyrka KVM, T. Wil-
man, S. Lindroos.
Info: www.ekenasnejdensfor-
samling.fi

INGÅ

Högmässa: sö 22.11 kl 10, Dom-
söndagen, i Ingå kyrka. Hellsten,
Gustafsson Burgmann.
Bibelgrupp: må 23.11 kl 18.30 i
Prästgården. Hellsten.
Syfföreningen: ons 25.11 kl 14.
Björklöf.
Familjecafé: to 26.11 kl 9.30-11.30
i församlingshemmets källarvå-
ning. Eklund, Lindström.

KARIS-POJO

Förbön och lovsång, To 19.11:
kl. 19 Gemenskap över gränserna i
S:ta Katarina kyrka, Karis.
Högmässa o. gudstjänst, Sö 22.11:

kl. 10 i S:ta Maria kyrka, Pojo.
kl. 12 i S:ta Katarina kyrka, Karis.
Kvällsmässa, On 25.11:
kl. 19 i övre salen i S:ta Maria
kyrka, Pojo.
Mera info: www.karis-pojofor-
samling.fi

ESBO STIFT

LOJO

Familjeklubb: ons och fre i Virkby
kyrka kl 9–11.30.
Juniorklubb: i Virkby kyrkas käl-
lare, Mera information Beatrice
Österman.
Flickis: i Virkby kyrkas källare, Me-
ra information Beatrice Österman.
Juniorklubb1 och Juniorklubb2: i
Lindkulla, Mera information kon-
takta Mari Nurmi.
Ungdomskväll: torsdagar kl 18 i
Lindkulla, Mera information kon-
takta Mari Nurmi.
Sö 29.11. kl. 13: Första advents
högmässa i Lojo kyrka. Kuisma-
nen, kyrkvård Svenska föreningen
i Lojo. Efter högmässan gröt på
Åsvalla. Kyrktaxi.

REGION 2

ÄBOLANDS PROSTERI

VÄSTÄBOLAND
VÄSTÄBOLAND:
Pargas församlingsdistrikt:
Sö 22.11. kl 10: Högmässa i kyrkan, Wik-
stedt, Lehtonen.
On 25.11. kl 18: Veckomässa med tai-
zēsång i kyrkan, Wikstedt, Lehtonen.
Kyrkokören medverkar.
Nagu kapellförsamling:
Lö 21.11. kl 18: Vålgörenhetskonserten
”By the Strength of Music” i kyrkan, till
förmån för de asylsökande i Strandbo.
I konserten medverkar Mirjam och Martin
Granström, Elsi Goesch samt Vilhelm
Suksi.
Sö 22.11. kl 11: Gudstjänst i kyrkan,
Granström.
Korpo kapellförsamling:
Sö 22.11. kl 11: Gudstjänst i kyrkan, Kill-
ström, Wright.
Houtsjär kapellförsamling:
Sö 22.11. kl 11.30: Högmässa med kap-
lansinstallation (OBS tiden!) i kyrkan,
kontraktsprost Nalle Öhman, Heikkilä,
Grönqvist, Granlund. Efter högmässan
sopplunch i församlingshemmet.
Iniö kapellförsamling:
Sö 22.11. kl 13: Gudstjänst med nattvard
i Aftonro, Vuola.

ÄBO

lö 21.11. kl. 9 Morgonmässa i Taizé stil,
Skarpskyttekapellet. Öhman, Daniels-
son.
sö. 22.11. kl. 12 Högmässa, Domkyrkan.
Sepponen (pred), Lidén (lit), Danielsson.
Silverkören Argentum (dir. Kurt-Erik
Långbacka) medverkar. Barnhörna.
Kyrkkaffe.
må. 23.11: kl. 14 Missionskretsen, Au-
relia.
ons. 25.11: kl. 13-15 Café Orchidé, Au-
relia. Eija Grahn ”Boknötter, vad vet du
om böcker?”
kl. 18 Veckomässa, Aurelia. Björkgren,
Danielsson.

ÄLANDS PROSTERI

HAMMARLAND
22.11 Domsöndagen:
Familjegudstjänst i Catharinagården kl 12
Ingemar Johansson, Kalliope Gram-
menos
Efter gudstjänsten Scrapbooking (för-
anmälan) med Katarina Damm. Cocos-
bollstillverkning för de mindre.

JOMALA

Sön 22.11 kl. 11: Högmässa S Ång
Tors 26.11 kl. 18: Ljustöping i Präst-
gården
kl. 19: Andakt i Rönngården

MARIEHAMN

22.11 Högmässa: kl. 11 i S:t Görans, G
S, G K.
26.11 Lunchmässa: kl. 11.30 i S:t Görans,

G S, G K.

Sopplunch: kl. 12 i församlingshemmet.
Pris: 5€.
Julpyssel: i Villa Carita kl. 14–20.
Kyrktaxi mot beställning, tfn 19500.

SUND-VÄRDÖ

Söndag 22.11 kl. 11.00: Högmässa i
Sunds kyrka. Juanita Fagerholm-Urch,
Kent Eriksson. Konfirmanderna med-
verkar.
Efter högmässan skriftskola i försam-
lingshemmet.
http://sund-vardoforsamling.fi/

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS

To 19/11 13.00: Molpe missionssyfören-
ing i Bykyrkan.
Sö 22/11 11.00: Gudstjänst i Kyrkan, Guy
Kronqvist, Desere Granholm. Vi firar
Kyrksöndag för närståendevärdarna.
Efteråt kyrkkaffe.
Ti 24/11 13.00: Nästugan i Församlings-
hemmet.
On 25/11 13.00: Harrström sjömans-
missionssyförening i Andelsbankens
klubblokal.
To 26/11 19.00: Auktion i Molpe bykyrka.
Handarbeten, bakverk m.m. säljes till
förmån för bykyrkans renovering.

KRISTINESTAD

kristinestadssvenskaforsamling.fi
Församlingsafton: lö 21.11 kl 19 i L:fjärds
förs.hem Johan Eklöf berättar och vi-
sar bilder från Australien, Gunilla Teir,
Nilsson.
Högmässa: sö 22.11 kl 10 i L:fjärd, Löv-
dahl, Martikainen, kl 18 i Sideby, Löv-
dahl, Nilsson
Bibelsamtal: sö 22.11 kl 18 i L:fjärds förs.
hem Norrback
Internationell afton: fr 27.11 kl 19 i
K:stads förs.hem, Norrback, G.Teir m.fl.
Julkonsert: fr 27.11 kl 19 i Lappfjärds kyr-
ka med Lappfjärds dam- och manskör.

NÄRPES

www.narpesforsamling.fi
Närpes
Sö 22.11 kl 12: Gemensam högmässa,
biskop Björn Vikström pred., Ingves-
gård lit., Lassus, Sundqvist, G.Lindén
kantor o körledare, S.Lindén organist.
Körsång av församlingens vuxenkörer
samt en Sudanesisk ungdomsgrupp.
Efter mässan kyrklunch och allmän vi-
sitationsstämma i församlingshemmet.
Till stämman kallas alla församlingens
medlemmar.
Må 23.11 kl 13: Symöte i Luthergården,
Kerstin Mitts tema: Israel.
Fr 27.11 kl 13: Måla från hjärtat på
Café Albert, akvarellmålning o samtal,
Strömbäck.
Övermark
Fr 20.11 kl 19: Kvällssamling i kyrkan, bi-
skop Björn Vikström, Jakobsson, Ingves-
gård, Wikstedt, Övermarks kyrkokör.
Sö 22.11 kl 12: Gemensam högmässa i
Närpes kyrka.
Pörtom
To 19.11 kl 17.30: Varblagruppen frivilligt
planeringsmöte i förs.hemmet, Sund-
qvist, Bäck.
Lö 21.11 kl 19: Kvällssamling i kyrkan,
biskop Björn Vikström, Sundqvist,
G.Lindén, Pörtomkören.
Sö 22.11 kl 12: Gemensam högmässa i
Närpes kyrka.
Sö 22.11 kl 18: Förbön och lovsång i
kyrkan, Jonas Björkstrand, Ingvesgård,
G.Lindén, Bäck, Lovängsgrupp.
To 26.11 kl 19: Julkören övar i kyrkan
varje torsdag.

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ

Sö kl 14: Gudstjänst, Björklund, Brunell.
Tema: ”Kristus, Herre över allting”
Må kl 10: Familjeklubben
Må kl 13: Minior
Må kl 15: Junior
Ti kl 13: Missionssyföreningen
On kl 18: Kyrkokören övar
**Församlingspastor Cay-Håkan Englund
har semester 18-24.11. Vikarie är kyr-
koherde Mats Björklund.**
KORSHOLM
Ung Gudstjänst: lö kl 18 i kyrkan, E Kuni
o Westerlund. Skriftskolan medv.
Gudstjänst: sö kl 10 i kyrkan o. högmäs-
sa i Smedsby förs.gård kl 12, L Snellman
o Nordqvist-Källström. Söndagsskola.
Karagruppen: träffas ons 25.11 kl 14 i
Smedsby fg. Karl-Erik Borg.
**Närståendevärdarna och vårdtagarna i
Korsholm inbjuds till Julkaffe:** 1 dec. kl 14
i församl.hemmet i Gl.Vasa.

KVEVLAX

Andakt: to kl 13.30 vid Funisgården.
Kvällsmässa: sö kl 18 i kyrkan, Lund-

KONSERT SAMARBETE

Stand together för flyktingar

Botby grundskola, Matteus församling och Helsingfors Ungdomscentral ordnar tillsammans en kafékoncert till förmån för flyktinghjälpen. Gratis inträde, men kaféintäckterna och kollekten går till flyktinghjälpen. Artister är ungdomar från Botby grundskola och Matteus församlings MU-music.

Kaféet och konserten hålls fredag 27.11 klockan 18.30 i stora församlingssalen i Matteuskyrkan vån. 1, Åbohusvägen 3.

ström lit. och pred, Nina Kronlund, sopran, Raivo Tarum, sinka och trumpet, Jaakko Saarinen, sinka och tenorsinka, Tomas Holmström, trombon, Jan Takolander, trombon, Markus Malmgren, orgel, Kvevlax kyrkokör, dir. Rodney Andrén.

Ekumenisk bön: må kl 9 i Krubban.
Matutdelning: må kl 10 i ds.
Bön och bibel: ti kl 19 i Krubban.

MALAX
Gudstjänst: sö 22.11 kl 10 i kyrkan. Norrback, Erica Nygård.
Adventskonsert: med Ensemblen Röstert 24.11 kl 19 i kyrkan. Programblad.

PETALAX
Öppet hus för ungdomar: onsdag 18.11 kl. 19 i ladan.
Gudstjänst: sö 22.11 kl. 11. Björklund, Brunell.

REPLÖT
Projektkören: övar torsdagarna 19.11, 26.11, 3.12 och 10.12 kl.19:00 i försh. Välkommen!
Gudstjänst: Replot sö kl. 10. Kaski, Wargh.
Högmässa: Björkö sö kl. 12.30. Kaski, Wargh.
Småbarnens julkyrka: i Replot to 26.11 kl. 9:30. Kaski, Wargh. Efteråt saft och pepparkaka på kyrkbacken.

SOLF
Kvinnofrukost: lö kl. 9–11 i fh. ”Hemma i Afrika? Om att leva i två kulturer”, Ann-Kristin Store.
Högåssa sö: kl. 10, Rune Lindblom, Heidi Lång.
Traditionell auktion: må kl. 19 i förs. hemmet till förmån för missionen och församlingsshemsfonden. Bakverk, hantverk, lotteri, servering m.m. Gåvor mottas! Alla välkomna med!
Samling kring C. S. Lewis böcker: to 26.11 kl. 18.30 hos Anders Blomberg, Solfv. 101. Boken ”Kärlakens fyra anikten”.

VASA
TREFALDIGHETSKYRKAN
Missionslunch: lö 21.11 kl 11.30–13.30 i stora förs. salen, Skolhusg. 28. Lunchpris 8 € vuxna, 4 € barn 4–12 år. Köttrost-såsgräyta, potatis, sallad, aprikoskräm, kaffe, te. Lotterier, brödbord mm. An-dakt kl 11.30 Martin Sandberg.
Högsmåsa: sö kl 13 Sandin, Monica Heikius, Lottakören, dir. Valterri Tuomisto.
Morgonbön: to 26.11 kl 9 Store, Andersson.
BRÅNDÖ KYRKA
Sunday Service: a 1 pm David Oliver.
DRAGNÄSBÄCKS KYRKA
Gudsstjänst: sö kl 10 Nord.
Dans i heligt rum: sö kl 19 Jern.
SUNDOM KYRKA
Ungmässa: sö kl 18 Lindblom, Monica Heikius, komband. Efteråt litteratür-tvåk. Tema: Lars Huldens texter.

PEDERSÖRE PROSTERI

ESSE
Fr 20.11 kl 18: Hjälpeldarskolning i Fyren, Björkman.
–kl 20: Ungdomssamling i Fyren, Björkman.
Lö 21.11 kl 9-14: Skriftskola i församlingshemmet, sommargruppen.
–kl 19: Sammamkomst i Punsar bönehus.
Sö 22.11 kl 10: Högmässa i kyrkan, Granlund, Ravall, sånggruppen. Samuel Forsblom, trumpet. Textläsare: Bengt Forsblom, dörrvårdar: konfirmand-grupp 3.
–kl 14 och 19: Sammamkomst i Punsar bönehus.
–kl 18: Kvällsmöte för alla åldrar i församlingshemmet. David Forsblom, "tro och liv". Program för barnen.
To 26.11 kl 9.30: Småbarnens advents-andakt i kyrkan. Sång av barnen från Lappfors daghem.
Ön 2.12 kl 12: Lunch för daglediga i församlingshemmet, gäst Gun-Maj Näse, "Annorlunda jul". Anmälän senast 27.11 till 040 3100458.

JAKOBSTAD
Sö 12: Gudstjänst i kyrkan, Turpeinen.
15: Sammankomst i Skutnäs bönhus, Marko Sjöblom.
17: Fokus i FC, Matti Aspvik. Barnfokus.
Ti 13: Tisdagssamling på Station I, Åstrand.
13 30: "Den stora berättelsen, del I" på Hörörgsceniet. Boris Salo återger Markusevangeliet. Sång Håkan Streng.
To 19: Kvinnocafé i FC. Tema: Utsatta barn i Viborg och St. Petersburg, Marianne Sandström.

ANDETAG GÄSTBLOGG

Asylsökande berättar

Under fem torsdagar berättar asylsökande **Saif Majid** från Irak sin historia på andetag.blogg.hbl.fi/.

Saif Majid kommer från Bagdad där han jobba-
de som journalist på en tv-station. Han vill berätta om
varför man flyr, om rädslan för att offentligt säga sin
älsikt, om avsaknaden av trygghet och om att leva un-
der omänskliga förhållanden.

Texterna publiceras en gång i veckan från och med torsdagen den 12 november. Majid modersmål är arabiska och han berättar sin historia på engelska.

Basar 6.12: Lotterivinster o varor för försäljning tas emot till prästg.

JEPPÖ

Sö kl 10 Gudstjänst: pred. Per-Ole Hjulfors, Östman, Johan Sten

To kl 13 Missionssmötet: bönehuset, gäst Brita Jern

Familjegudstjänst 29.11: med kaplansin-stallation kl 12, efteråt laxsoppa o tårta i fh. Anmäl för mat senast må 23.11 till Birgitta, tfn 050 4434450

Info: www.nykarlebyvoforsamling.fi

PEDERSÖRE
Ung mässo: Fr 20 i kyrkan, Erikson, Las-sila, efteråt i Kyrkhemmet i Bennäs
KU:s offerkväll: Lö 19 i Kyrkostrands församlingshem, Vi upptäcker Israel till fots med Malin & Ronnie Karlsson, sång Yvonne Löf & Åsa Hästbacka-Barkar
Gudstjänst: Sö 10 i kyrkan, Manskören, Häggblom, D. Häggblom, textläsare Ker-stin Grev, dörrvärd Edvén ny
Domsöndagsmötet i Källby bönhus:

- L0 19 Bengt Forsblom, Håggblom,
Sandstedt-Granvik, Forsblommorna
- S0 14 Gustav Åbonde, Kristian Nyman,
sångprogram
Familjeträffen: S0 14 i Kyrkhemmet i
Bennäs, hela familjens evenemang!
Dagens tema: Noa och arken som
presenteras i form av 'Så ska det låta'.
Program både ute och inne om vådret
tillåter. Välkomna!
Sammankomst: S0 15 i Flynnängens bö-
nehus, Torvald Hjulfors
Kyrkokoncert: S0 19 Sibeliusstema i
Kyrkan, Pedersörenejdens sång- och
musikförbund, andakt Håggblom
Andakter:
- Fr 14 i Pedersheim, Erikson, D. Hågg-
blom
- Må 13.30 i Flyngårdets pensionärs-
hem, Eklund
- To 26.11 kl. 17.30 i Pedersheim, Kållby
fridsörening
Julbasarer:
- S0 14 med andakt i Lövö bönehus
- L0 18.30 med andakt i Forsby kyrka,
snabbloteri, auktion, servering
Bönegrupp: To 26.11 kl. 18.30 i Kyrkhem-
met i Bennäs

PURMO
Lö 21.11 kl 10-14: Skriftskola i kyrkhemmet.
-kl 15 "Rituals II": Pärt – Golijov. Konserter i kyrkan. Arr. RUSK kammarkor. Programblad 10 €.
-kl 19: Sång- och musikkväll i Kyrkhemmet, Sven-Erik Sören. Bokförsäljning, servering.
Sö 22.11 kl 10: Högmässa i kyrkan, Portin, Granvik.
-kl 14: Drängstugans 30-årsjubileum i Kyrkhemmet. Festtal: läkare Fanny Lirfeldt. Övriga medverkande: Håkan Mattjus, Bengt Forsblom, Yvonne och Bo-Erik Granlund, Heidi Storbacca, Marguerithe och Håkan Granvik, m.fl. Tårtpuffe, lotteri, modevisning, bokrelease av drängstugans 30-årshistorik.
Må 23.11 kl 19.30: Salamu i prästgården.
Ti 24.11 kl 13: Missionsgrupp i Lillby pensionärshem, Kung.
On 25.11 kl 19: Purmo-församlingarnas gemensamma bön i Zion.

TERJÄRV
Klubb: to 19.11 kl 18.30–20, förs.h.
Bön och lovsång: fr 20.11 kl 19 Jonas Björkstrand medv. förs.h.
Skriftskola: lö 21.11 kl 9 – 12, förs.h.
Högmässa: sö 22.11 kl 10, khden, Leni Granholm.
Strängbandsövning: sö 22.11 kl 19 i förs.h, B. Forsblom.

PÅ GÅNG

ANGLIKANSKA KYRKANS julbasar
i Mikael Agricola kyrkans krypta.
Fabriksgatan 23 lördagen den 21
november kl 12:00–15.30.

ALLTID REDO på Efo
Stefan Gustavsson och Pekka Reinikainen gästnar kursen Alltid redo! som hålls på Efo i Vasa 20–22.11. Temat är etiska frågeställningar under den samlande rubriken ”Det goda livet”. Alltid redo! är en kurs med apologetiska förtecken (trons försvar), som har hållits årligen sedan 2012.

Mer info på www.efo.fi. Kursen är öppen för alla intresserade, äldre såväl som yngre.

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Tre studerande tjejer önskar hyra lägenhet i Helsingfors. Drömmen är Rödbergen/Berghäll. Kontakt: 0442982658 eller Hkarlson@abo.fi

Jag är en lugn, skötsam och
rökfri ung arbetande kvinna.
Önskar hyra tvåa i Kyrkslätt
området.
0405552229/Martina

Troende kristen ung läkare
söker etta i Vasa centrum
from. 1.1.16. Hanna Järveläinen
050-5265064.

Stöd Psykosociala förbundets jubileumsfond genom att köpa våra nya kondoleansadresser. Mer info: sonja.wickman@fspc.fi eller ring (06)723 3153.

TRADITION JULMUSIK

Adventskonsert i Åbo och Borgå

Åbo Akademis studentkör Florakören och Brahe Djåk-
nar ger tillsammans med Akademiska Orkestern tillsam-
mans sina traditionsenliga adventskonserter i Åbo dom-
kyrka 27.11 kl. 19.00 och 28.11 kl. 20.00. På programmet
står stämningsfulla jul- och adventssånger samt klas-
sisk musik, i år av bland annat Beethoven, Händel och Si-
belius.

Konserten ges även i Borgå domkyrka lördagen den 21.11 kl. 18 och intäkterna för den går till Kyrkans Utlandshjälp för flyktingarbete.

Välkommen på vår traditionella
Adventskaffe
fredag 27.11 kl 10-18.00!

OBS! Nya öppettider i december: 10-18/10-15

Allkristen Bokhandel

Korleby 020 785 6596
Pachburgatan 9

Jakobstad 020 785 6596
Rådhusgatan 5

www.allkristen.fi

Finlands Lucia RÖSTA & DELTA

Luciainsamlingen 2015 stöder utsatta barnfamiljer

RÖSTA VIA WEBBEN

www.lucia.fi eller skanna QR-koden →

RÖSTA PER SMS

Skriv meddelandet enligt följande:

Nyckelord	Ditt namn
10e lucia x Kalle Karlsson	
Din donation, 5, 10 eller 20 €	Kandidatens nummer

... och skicka det till numret **17240**.

RÖSTA MED RÖSTSEDEL

JAG RÖSTAR PÅ KANDIDAT NR _____

Mitt namn _____

Min adress _____

Jag bidrar med _____ € (minimi 1 euro/röst)

Jag sänder mitt bidrag via

- ☐ Aktia FI12 4055 1120 0450 79
- ☐ Nordea FI64 1562 3000 1093 32
- ☐ Danske Bank FI74 8000 1870 8920 73

Sänd röstsedeln per post till:
Folkhälsan/Lucia, Topeliusgatan 20, 00250 Helsingfors

Du kan lämna ditt bidrag och din röstsedel i Folkhälsans hus, på Hufvudstadsbladets kontor i Helsingfors och i Luckorna.

Din röst och ditt bidrag ska vara hos Folkhälsan 25.11.2015 före kl. 24.00.

De uppgifter som lämnats i samband med inbetalning och omröstning behandlas konfidentiellt och förstås när insamlingen avslutats 31.1.2016. Från sms-bidraget avdras skatter och operatörsavgifter. Insamlingsstillståndet 2020/2013/4814 har beviljats av Polisstyrelsen.

INKAST THOMAS ROSENBERG

Som en flodvåg

JAG HAR skaffat min första smarttele-
fon (dotterns gamla) och gått med i
Facebook. Patetiskt, måhända, men
ett stort steg för mig, och motvilligt.
Jag kände mig helt enkelt tvungen,
för att inte bli utanför, bokstavligen.
Att inte vara på ”Boken” blev till slut
omöjligt. Alltför många av dem jag måste få tag
på är inte tillgängliga på annat sätt.

Det har varit en på många sätt omskakande må-
nad. Och då vistas jag inte ens på de snabbare forum-
en som Twitter, Instagram, WhatsApp och Snapch-
at där ungdomarna numera finns, också mina egna.
Men jag ser skymten av dem ibland, också på FB.
Till all lycka dock mest IRL – I verkliga livet, alltså.

FÖR EN SOCIOLOG är det fascinerande att försöka tol-
ka flödet på nätet. Det har förvisso redan skrivits
massor om hur man kommunicerar i de ”sociala”
medierna (vadå sociala?), och det mesta var allt-
så bekant innan jag kastade mig ut i forsen. Än-
då blev jag förvånad över hur snabbt flödet fak-
tiskt är. Och mer så ju fler ”vänner” (vadå vän-
ner?) du har, och grupper du väljer att tillhöra.
Jag har själv försökt vara restriktiv och accepte-
rar i första hand ”faktiska” vänner, men redan
det resulterar i en strid ström av filmklipp, kom-
mentarer o.a. delningar som pockar på uppmärk-
samhet. Det känns precis som filmerna från tsu-
namin i Thailand, där allsköns bråte seglar förbi
i våldsam fart och drar allting med sig. Den som
står för nära dras hjälplöst med.

Jag beslöt mig därför snabbt att kolla flödet en-
bart på min bordsdator, och ta bort det från smart-
telefonen. Datorn kräver ju att man loggar in sig på
FB, medan mobilen är så sataniskt konstruerad att
flödet finns där hela tiden. Inte att undra på att de
flesta går med telefonen fastvuxen i handen och
ständigt kollar det som flyter förbi. Oberoende av
var man är; på ett möte eller ett seminarium, på
bussen eller i bilen, på en middag eller i ett sam-
tal med sina närmaste – ena ögat hela tiden kon-
centrerat på flödet i handflatan. Att folk till slut
går sönder är inte att förvåna. För att inte tala om
hur fel vi gör mot vår nästa – och mot oss själva.

VISST SER JAG fördelarna. Den
nyupptagna kontakten med
gamla vänner man tappat
bort, till exempel. Eller möj-
ligheten att släktforska på
helt nya och effektivare sätt.
För att inte tala om mark-
nadsföringen av sådant man
vill dela, allt från tankar och
texter till gamla grunkor och
olika evenemang. Sådant som
tvingat också mig att kopp-
la upp mig.

Men så mycket tid allt detta tar! Jag loggar in
mig bara några gånger per dag, men också det
blir snabbt nån timme, ibland flera. När jag ser
hur ofta folk tycks ligga ute på nätet, dvs. kon-
stant, förvånar det inte att folk inte längre ser på
tv, eller läser tidningar och böcker. Eller skriver
brev. Vi är alltför upptagna med att följa med det
som sker i ett skenbart nu.

Men jag kan inte begripa hur man av allt det
bråte som flyter förbi någonsin kan bilda sig en
uppfattning om världen. Eller om sig själv.

Thomas Rosenberg är sociolog, skriftställare
och samtidsanalytiker.

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste fördes med skribentens namn samt
för redaktionens bruk även adress och telefonnummer.
Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall.
Obs! Insändarnas längd är högst 1 200 tecken. Redak-
tionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna.
Insänd text returneras inte.

ÅSIKTSFRIHET RASISM

Framtiden är öppen

Söndagens (8/11) bibeltext
handlade om medborgare i
två riken. Enligt romarbrevet
13:2 – som i detta samman-
hang citeras – motsätter man
sig Guds ordning om man in-
te följer överhetens beslut. Det
låter väldigt auktoritativt och
gammaldags – men som så
mycket annat kan det kan-
ske tolkas till det bästa? Är-
kebiskop Mäkinens tal un-
der kyrkodagarna i Åbo (3/11)
(http://www.arkkipiispa.fi/
paavalin-nakoinen-kirkko/)
får mig ändå att undra, om in-
te hierarkin mellan överheten
och folket trots allt lever kvar i
det kyrkliga tänkesätten. Kan-
ske på ett nytt sätt, men ändå.
Liksom Mäkinen tycker jag det
är mycket fint; att så många ta-
git sig an flyktingarna; att det
nu finns så många nya möjlig-
heter till möten mellan männ-
iskor från olika kulturer; och
att kyrkan inte längre är en
anhängare av den nationalis-
tiska tanken. Det som väcker
protester inom mig är Mäki-
nens närmast deterministis-
ka tanke, att vi måste anpassa
oss till dagens flyktingström-
mar. Enligt honom är detta en-
dast realism, eftersom de nu-
varande flyktingströmmarna
kommer att vara det norma-
la i framtiden. Klimatföränd-
ringen är förvisso en förkla-
ring, men det finns andra och
kanske viktigare orsaker, så-
som politiska och ideologiska
förändringar och ifall man ut-

nyttjar den tekniska utveck-
lingen för fredliga eller krigis-
ka ändamål.

Jag vill liksom Mäkinen
att kyrkan tar sig an sam-
hällets utsatta, men sam-
tidigt tycker jag att kyrkan
borde uppmuntra männ-
iskor att ge uttryck för si-
na åsikter och försöka bil-
da opinion för bättre livsvill-
kor. Att Mäkinen inte kan
tåla de lejonklädda demon-
stranterna och den levan-
de landsgränsen i Torneå
är kanske inte förvånande,
men jag hade ändå hoppats
på en applåd för deras enga-
gemang och energi. För mig
känns det viktigt och bra att
dessa människor vill del-
ta i det offentliga samtalet
på sitt sätt. Detta är myck-
et bättre än att vi måste an-
passa oss till halvsanningar-
nas värld, där det offentliga
samtalet inte återspeglar vad
mången egentligen tyck-
er. Att kalla dessa demon-
stranter för ”white trash” är
verkligen stötande och bor-
de i ett anförande med detta
tema kraftfullt ha fördömts
av ärkebiskopen. Rasistis-
ka eller föraktfulla uttalan-
de om andra människor ska
inte få förekomma, men an-
nars – låt diskussionen flöda
och uppmana till debatt.

TORSTEN WINTER
Helsingfors

PRÄST FÖREBILD

Guds frid!

TV7 sänder varje fredagkväll
Christian World News och
jag råkade se detta program
i fredags.

Som första nyhet visades
ett reportage om en präst i
Tyskland, Olaf Latzel, och
han vågar stå upp och pre-
dika han! Mycket bra! Och
motstånd får han uppleva!

En präst av detta slag bor-
de också finnas i varje luth-
ersk- och frikyrkoförsam-
ling i Finland !

Med önskan om GUDS ri-
ka välsignelse!

GUNNEVI KARVONEN
Larsmo

DANS ANDLIGHET

Opassande dans i kyrka

Helig dans behandlades i KP
den 5.11. Dansens skönhet
och godhet upplever många
t.ex. i baletten Svansjön. Nå-
got liknande kan måhända
upplevas i den heliga dansen.

Många har sett dans i
t.ex. Domkyrkan i Åbo och
i Johanneskyrkan i Hel-
singfors. Påfallande har va-
rit den röda klädseln.

Findhorn, där dansen
berättas vara i program, är
– såvitt jag minns – en typ
av new age-samfund.

Visst kan den heliga
dansens vara vacker, och
individuellt kan man upp-
leva den andligt. I kyrkan
kan den även föra tankarna
bort från det centrala bud-
skapet.

I pagantempel, fornti-
da och nutida, samt i Gam-
la Testamentets värld, har
såsom sagts, dansats. Det
är en annan sak att dansa
framför gudar som inte li-
dit och blivit korsfästa.

I kristendomens kyrkor

”Det är en annan
sak att dansa
framför gudar som
inte lidit och blivit
korsfästa.”

böjer vi oss framför den
enda Guden, Jesus, som li-
dit och korsfästs för vår
frälsnings skull. Krucifix-
en, om inte alltid altartav-
lan, påminner oss om det-
ta i varje kyrka. Det känns
mycket främmande att
dansas just där.

Snart får vi ett ”dansens
hus” i Helsingfors och där
är den enda rätta och natu-
liga platsen bl.a. för ”helig
dans-pedagogik”.

IRMELE LEHTONEN
Helsingfors

KROCK LIVSSYN

Bibeltro och demokrati

Under senare tid har mi-
na tankar ofta rört sig kring
begreppen ”Bibeltro” och
”Demokrati”. Olika saker
kan ha påverkat mina tan-
kegångar. Inte minst den
aktuella politiska diskus-
sionen.

En del försöker förena de
båda begreppen, men det är
ganska förgäves. Ty Bibelns
budskap och den moderna
demokratin går i olika rikt-
ningar .

Bibelordet bygger på att
Gud är i centrum, medan
den moderna demokratin
söker sina rötter bland an-
nat i antikens filosofi som
upphöjer människan som
det centrala.

På 1960-talet erbjöds den

dåvarande generalsekre-
teraren för den ryska bap-
tistunionen, Aleksej Ka-
rev, att predika i rysk TV
på påskdagen. Han val-
de temat ”Lyckan är Gud”.
Med det menade han, att
först när Gud fått sin rätt-
mätiga plats i människoli-
vet kan människan upple-
va sinnesfrid och finna den
verkliga lyckan.

I dag står vi inför ett väg-
skäl. Antingen låter vi Gud
få sin rätta plats i livet, el-
ler så går vi på som tidiga-
re med att upphöja oss själ-
va till Gud.

RAFAEL EDSTRÖM
Oravais

Oy Majatalo Box Vårdshuset Ab

- Ekologinen majatalo
- Kahvila ja kokospalvelut
- Ekologiskt vårdshus
- Café och mötestjänster

TERVETULOA! www.majatalobox.fi VÄLKOMMEN!

Spjutsundintie 103 Spjutsundsvägen
01190 Box (Sipoo, Sibbo), ☎ 050 592 4255

Su-Pi trähallar och bilgarage

Fixar nästan allt

- Fastighetsskötsel
- Sommarstugservice
- Renoveringar
- Byggnadsarbeten

Hushållsavdragsgiltigt!

DR FIX

Dan Rintamäki
Tfn 044-317 0030
Skolvägen 17, 66800 Oravais
www.dr-fix.fi

Kostnadsfri offert.

PARKBACKENS SERVICEHUS BESTÅR AV SERVICEHUSET WILEN OCH SERVICEHEMMET CANDOLIN PÅ MULTAVIERUGATAN I ÅBO.

Servicehuset erbjuder trygghet, värme och glädje för hela människan enligt de individuella behoven, önskemålen och livsstilen. I serviceboendet förenas känslan av att bo i ett eget hem med tillgång till hjälp och trygghet vid behov.

Vi har idag ett mångsidigt utbud av olika slag av boendeformer för inemot 140 svensk- och finskspråkiga seniorer. Vi erbjuder allt från självständigt boende till effektiverad omsorg och intervallboende. I alla rum finns dusch och WC och i ett flertal lägenheter även minikök och balkong.

För mera information kontakta: föreståndaren Pirkko Mäkinen, Servicehemmet Candolin, tel 050-3400241, www.candolin.org eller tf föreståndare Ami Hentula, Servicehuset Wilén, tfn 0400-273625, www.ukkokoti.fi

Reaktionerna på terrordåden kom på Twitter, via bloggar och Facebook. Tusenåriga kyrkor och moderna bloggare uttryckte samma bön:

Låt inte våldet segra

“later that night
i held an atlas in my lap
ran my fingers across the whole world
and whispered
where does it hurt?

it answered
everywhere
everywhere
everywhere.”

Warsan Shire

”**MITT I PARIS** mörka skuggor, låt oss bese-gra terrorn genom att älska våra grannar av annan tro med Kristi gästfrihet.”
Justin Welby är Archbishop of Canterbury, ledare för Church of England

”**Låt inte det onda vin-na över dig, utan över-vinn du det onda med det goda.**”

Kuopiobiskopen Jari Jolkkonen på Twitter

”**MÅ VÅR** nådiga Gud ge frid åt de själar som lämnat oss. Må han trösta de berövade fa-miljerna och ge god återhämtning för de skadade!

Vi ber också för förövarna, att Gud ska öppna deras hjärtan och ta bort den an-da av våld och vilja till blodutgjutelse som finns där.”

Påven Towadros II är den koptiska kyrkans högsta ledare.

”**TILL TERRORISMENS** själva väsen hör att så splittring, att skapa motsättningar på stäl-len där sådana varken finns eller behövs, bland människor som ingen orsak har att misstro varandra. Därför är det av ytters-ta vikt för oss att stå i bredd med alla dem som drabbas av terror, att stå emot alla dem som söker splittra och att alltid, alltid sträva efter fred.”

Rolf Blauberger på kyrkans blogg Andetag.

”**JAG ÄR** djupt bedrövad över terrorattack-erna i Paris. Be med mig för offren och de-ras familjer.

Påven Franciskus på Twitter

”**NU BEHÖVER** vi varandras uppmuntran så att inte rädslan vinner. Om rädslan vinner, då vinner de som gjorde terrordåden.”

Kari Mäkinen är ärkebiskop för Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland

”**EVIGE GUD**, vi vill grunda våra tankar och handlingar på din närvaro som är källan till vårt hopp. Vi anförtror dig offren för attack-erna i Paris och Beirut, och deras sörjande familjer och vänner. Tillsammans med tro-ende från alla håll kallar vi på dig och ber: må din fred komma till vår värld.”

Broder Alois av Taizé

”Välsigna med din ömma närvaro de mödrar som våndas över sina söners framtid i en värld som lockar med terror.”

Biskop Irja Askola formulerar sin bön som en dikt på Facebook.

”**VAD KAN VI GÖRA** som kyrka, kristna och som alldeles vanliga medborgare i Fin-land? För det första: be för offren och de-ras anhöriga, för det andra: fördöma våld i alla dess former och i synnerhet urskilj-ningslöst dödande av oskyldiga civila, för det tredje: motverka generaliseringar av typen ”islam leder oundvikligen till våld”, och för det fjärde: göra vad vi kan för att de muslimer som anlant till vårt land skall känna sig accepterade som de unika in-divider de är, utan att stämplas på basen av kriminella extremisters agerande.”

Biskop Björn Vikström på Facebook

”**VI VET** en del om vad som göder de sam-manhang som skapar terrorister. Men mer analys och fler motåtgärder behövs! Åter igen behöver det också sägas: judar, krist-na och muslimer tror på en Gud som vill liv och är barmhärtig. Att använda religion för att motivera terror är missbruk av Guds namn.”

Antje Jackelén är ärkebiskop i Svenska kyrkan

”**VI FÅR** aldrig förlora sikten på vilken styrka bönen utgör, eller på det kraftfulla avtryck som våra kollektiva solidaritets-handlingar utgör i sammandrabbning-en med ondskan. För det är den god-heten som förmår kasta ut ondskan ur världen.”

Biskop Angaelos är ledare för den kop-tiska kyrkan i Storbritannien.

”**Den här arma världen behöver ett mirakel. Om vi tror på mirakel eller inte är irrelevant. Vi behöver ett.**”

Bloggaren Amanda Audas-Kass på amandasblogg.com

Finländare på pappret

Efter år av finländsk byråkrati är de medborgare – på pappret. I det finländska arbetslivet är det fortfarande svårt att vara annat än purfinsk.

TEXT OCH FOTO: **NINA ÖSTERHOLM**

Robert Shabulinzenze är uppvuxen i östra Kongo och talar franska, swahili – och finska.

– Alla krig du hört om gällande Kongo hände i mina hemtrakter eftersom landets största tillgångar på mineral och ädelstenar finns där.

Som åttaåring fick han följa med mamma till den pingstkyrka norska missionärer hämtat till orten. Han gick i söndagsskola och blev döpt som tolvåring.

– Tidigt kände jag en kallelse att predika och berätta om Gud och så blev jag pastor.

1995 blev det krig, 1998 flydde Robert Shabulinzenze till Rwanda sedan han hotats till livet av extremister.

– Krig är kaos. Det fanns 45 olika grupperingar som kämpade i området.

Tillsammans med sin familj bodde han nio år i flyktingläger i Rwanda. 2007 kom hela familjen som kvotflyktingar till Finland.

– Alla kom hit utom vår äldsta pojke som kidnappades, men som nu återförenats med familjen.

I dag är Robert Shabulinzenze finsk medborgare och alla Roberts barn vuxna och utbildade vid både universitet och yrkesskolor.

– En blev rörmokare, han är den enda av oss som har jobb. När jag söker jobb heter det alltid att det inte finns resurser men följande dag är en finländare anställd på samma post.

– Till vilken nytta var all byråkrati, alla språkstudier? Visst är det tryggt i Finland, jag har fred i hjärtat. Men jag är en aktiv människa som alltid har jobbat. Om några år borde jag gå i pension.

Väntar på sin man

Haja Freeman är född i Liberia, därifrån hon flydde undan oroligheter. När hennes son, som föddes i ett flyktingläger i Sierra Leone, visade sig vara svårt sjuk fick hon komma som kvotflykting till Finland. Några år senare avled pojken.

– Men vid det laget hade jag redan konverterat till kristendomen. Jag var muslim i 36 år men lät döpa mig år 2008 i Finland.

Hon berättar om hur hon bad för sin pojke och fick en vision av hur han sprang, frisk och glad.

– Tron bar mig igenom sorgen då men också ifjol när stora delar av min familj hemma i Liberia avled i ebola.

I dag är hon aktiv inom många olika nätverk för invandrare, för kultur och inom katolska kyrkan. Hon har också ett jobb inom hemtjänsten.

– Jag städar hos folk och pratar med dem. Finländare kan vara mycket aggressiva och det finns mycket rasism. Man säger ”neger” till mig hela tiden, men det stör mig inte längre. Jag är stark och försöker tänka positivt i alla lägen.

– Varje år reser jag till Liberia och besöker min man. Jag tror att Gud inom en nära framtid kommer att hjälpa också min make att få komma till Finland.

UNDER DEN ekumeniska ansvarsveckan besökte Haja Freeman från Liberia och Robert Shabulinzenze från Kongo församlingar runt om i Finland för att berätta om livet som flykting.

Ansikten bakom siffrorna

Robert Shabulinzenze och Haja Freeman är två av kampanjen Ansvarsveckans ambassadörer. Under hösten reser de runt i bland annat skolor och församlingar för att berätta om sitt liv som flyktingar och invandrare i Finland.

– Det är en sak att läsa nyheter om flyktingar i tidningen, en annan att träffas ansikte mot ansikte, säger **Jan Edström** som jobbar med Ansvarsveckan vid Ekumeniska Rådet.

I höst har ambassadörerna bland annat predikat i Tomasmässan, gett radiointervjuer och deltagit i olika

samlingar i såväl frikyrkor som ortodoxa och evangelisk-lutherska församlingar. Mottagandet i församlingarna har varit gott.

– Det händer att det värker till i hjärtat på människor när de hör vilka öden flyktingarna bär på. Ibland gråter också prästen.

Målet med ambassadörernas arbete är att öka förståelsen mellan människor och skapa möten.

– Vi kan inte förändra världen men vi försöker hjälpa människor att förstå varandra bättre. Kyrkan erbjuder en trygg kontext för den här sortens verksamhet.

EKUMENISKA ANSVARSVECKAN

• **En riksomfattande** människorättskampanj som stöds av alla kyrkor och samfund och många kristna organisationer i Finland.

• **Årets tema** är flyktingar och som ett led i kampanjen åker några ambassadörer runt i bland annat skolor och församlingar och berättar om sina liv.

• **Kampanjens materialhäfte** *Över gränser* går att ladda ner på www.ansvarsveckan.fi.